

Fahja ob 4 jutraj.

Stane mesečno 20— Din
za inozemstvo 30—
neobvezno

Oglas po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/I.
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravništvo:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 38.

Podružnici:

Maribor, Baravska ul. 5
Celje, Aleksandrova c.

Račun pri poštn. štokov.
zavodu št. 11.812.

Ljubljana, 2. januarja.

S proširjenjem kraljevine Srbije v Jugoslavijo je bil storjen ogromen korak h konsolidaciji jugoslovenske Evrope. Srbski Piemont je osvojil svoje brate in ustvaril močno državo. Vstopil v Malo antanto, zlasti pa v tesnejšo zvezo z Rumunsko, je naša država dokazala, da ne more obstati na tej točki. Sama od sebe njena zdrava volja postaja privlačnost za sosedo in jih sil, da se napram njej stalno orientirajo. Zbliževanje z Grčijo je bil najdaljši korak v organizaciji Balkana.

Ljubosumno opazuje Italija ta naravni razvoj. Njej ni po godu, da se Balkan urejuje. Ona rabi nemiren Balkan, da se more razviti v volilno sredozemsko silo in iztekovati Francijo. Zato je na delu, da v Albaniji, Srbiji in celo v Bukarešti dela težave Jugoslaviji. Najbolj jo je bolela v tem oziru pravilna politika Stamboljskega in je zato na vso moč podprla preobrt, ki naj bo barjera za ureditev balkanskih razmer.

Kdor pa hoče, da naša država izvrši na Balkanu svoje veliko organizatorno poslanstvo, mora predvsem delati na to, da se njen narod vzposobi do centralno akcijske. Stremiti mora za tem, da se ta narod, ki je v procesu amalgamiranja, čim prej sam tako konsolidira, da bo privlačnost drugim. Ki bodo potem z njim stajali v trajne pogodbeno odnose s skupnimi civilizatornimi cilji.

Čisto naravno naši sovražniki opazijo naše slabosti in jih pridno izrabljajo. Naši avtonomisti so v Italiji zelo popularni. Radić pa je naravno megalomanijski v očeh italijanskega imperializma. Le tako naprej in dol s Srbijo, tako boji službeni in neslužbeni Italija vse separatiste. Ali to ne da tem ljudem misliti? Saj so vendar med njimi dobri patrijoti, ki bi jih moralo italijansko zavezništvo osupniti.

Te ovire pa vse ne bodo izdale nič, če bo naš narod zaveden. Če opetovano smo imeli priliko apelirati na S.I.S. naj vendar izprevidi, da je njen boj čisto nekonkurenčni smerjen. Reklamo, da katoliška cerkev za obrambo interesov svoje vere in cerkvene organizacije nikakor ne rabi posebne politične stranke, katera — čim obstoji — mora nujno biti plemenska in separatistična in s tem prihaja v nasprotje z državnim in narodnim interesom. Slovanske politične moči, ki bi zapustile to zanikovalno stališče, poslovo pa če bi slovo dale klerikalizmu, ki je v naši državi anahronizem, bile bi povsod bolj upoštevane.

Še bolj pa je obsojna vredna akcija S.I.S. zoper tesnejše ujedinjenje Jugoslovenstva. Redasti strah za književno slovenščino in za naš plemensko narodni slovenski čut je danes med vsemi razumniki premagano stališče. Vaj vsakdo vidi, da ni eno ne drugo ogroženo. Z enim in drugim kot doto vstopamo v jugoslovenski narod, v katerem hočemo biti in bomo kretni činiteli, da bo izvršil veliko nalogo na Balkanu s tem, da ga organiziramo v faktor miru in napredka v Evropi. Vsa zase ne bomo izvršili nič ne Hrvat, še mnogo manj pa Slovenec. Pa tudi Srbi potrebujejo nas in fermentacije z našimi močmi.

Kakor cokolje na nogah so nam v tem delu vse idejne smernice, a katerimi skrušiti naš slovenski del siloma odvrti od naravnih njegovih pobov. Problem malih narodov skušajo rešiti s tem, da konstruirajo še manjše. Slovencem pa hočejo enakopravnost izposlovati s tem, da jih umetno tirajo v obunen boj s srbstvom in da slovenstvo dekadencija iz državnega naroda v manjšinski narodli.

Razočaranja preteklega leta bi lahko vzbudila nekaj samostojnega premišljevanja v naši duhovščini. Politika, kamor je zašla S.I.S. vodi v izkrvavljenje. Ali ni škoda moči, ki bi dremče usmerjene lahko mnogo izdale?

Napoved političnega preokreta

PAŠIĆ SMATRA POLOŽAJ ZA NEZNOSEN. — KOMBINACIJE O REŠITVI SITUACIJE. — SPOR V ZEMLJORADNIŠKI STRANKI.

Beograd, 2. januarja. p. Jutri se sestane takozv. ožji odbor Glavnega odbora demokratske stranke ter izvršilni odbor demokratskega kluba, da razpravljata o dnevnem redu seje Glavnega odbora, ki bo sklicana koncem meseca. Sklepi tega sestanka si ocer nimajo obveznega značaja, ker statut demokratske stranke »odlaga odbora« sploh ne pozna, vendar bodo pomembni za nadaljnjo taktiko stranke.

Vse kaže, da se preko pravoslavnega božiča pripravlja odločilni preokret v naši notranji politični situaciji. Znano je, da Pašić vztraja pri svoji sodbi, da je sedanjí položaj postal za vladno neznosen in da je treba za vsako ceno iskati izhoda. Raznašajo se razne kombinacije. Pašić osebno je za obnovev koalicije z demokrati. Skupina Velizarja Jankovića bi želela kompromis s klerikalci, češ, da bi zveza s Korošcem omogočila radikalom svobodne roke i med Srbi i med Hrvat. Za slučaj, da bi Korošec z ozirom na domače razmere ne mogel v vladu, projektira ta skupina sporazum s klerikalci na bazi, da bi radikalna vlada dala dr. Korošcu obsežne partizanske koncesije v Sloveniji, zato pa bi se klerikalci formalno obvezali stalno podpirati vladu v parlamentu. Radikalne nade, da se bo demokratska stranka razbila v dve frakciji in da bodo takozvani desničarji pristali na koalicijo, so po zagrebnem shodu izgubili tudi v radikalnih krogih vsako resnost.

Poleg teh koncepcij pa se mnogo govori tudi o možnosti, da opozicijske skupine prevzamejo vodstvo državne politike. V tem oziru obstajajo programatične in formalne težkoče, ki se zdijo nepremostljive. Le popolna sprememba politike federalističnih skupin bi mogla tej kombinaciji dati resen pomen. Bolj živahno se razpravlja v političnih krogih o možnosti, da bi se demokratom priključilo takozv. opozicijsko krilo radikalnega kluba, ki se je v zadnjem času znatno ojačilo.

Govorice, da se pomislija na sestavo »nevtralne vlade«, katero naj bi prevzeli generali in strokovnjaki ne-parlamentarci, so zadnje dni povsem utihnile.

V zvezi s pričakovanim preokretom v političnem položaju se širi tudi mišljenje, da bo nova vlada vsekakor morala razpustiti parlament ter iti na volitve, kar bi se predvidoma zgodilo v mesecu maju.

JOVANOVIĆ HOČE DEMISIJONIRATI?

Beograd, 2. januarja. p. Notranji boj v radikalni stranki postaja vedno bolj kritičnega značaja. Danes se je vseh raznih napadov čutil predsednik skupščine Ljuba Jovanović tako ozlovoljenega, da je sporočil Pašiću namero, da demisionira. Le s težavo so ga Pašić ter ministri Perić in Ninčić prepričali, da je svojo namero prekinil. Ljuta kampanja se dviga tudi proti ministru Ninčiću, ki mu tudi v lastni stranki brezobzirno očitajo, da jo je zopet z Bolgarijo zavozil. To kampanjo vodi poslanec Jovan Čirković. Rankovićeve grupe je pričela danes izhajati svoje posebno glasilo »Smočra«, ki bo za enkrat izhajalo kot tednik.

ZEMLJORADNIŠKI IN OPOZICIJA.

Beograd, 2. januarja. p. Nocoj je odstopal v Zagreb predsednik zemljoradniškega kluba Vojta Lazić, da prisostvuje konferenci svoje stranke. O opozicijskem bloku je Lazić izjavil, da nima razsodbe, dokler Radićevci ne pridejo v parlament. Dejstvo je, da to Lazićevo stališče v zemljoradniškem klubu ni ostalo brez odpora. Z Lazićem soglašajo le nekateri, dočim je druga skupina, v kateri se nahajajo poslanci Joca Jovanović, Dimitrijević in Moskovljević za opozicijski blok. Stališče ljubljanskih zemljoradnikov še ni znano.

KLERIKALCI NE VEDO, KAJ SO.

Beograd, 2. januarja. p. Tu se nahajajočega klerikalnega posl. Stanovnika so danes vprašali novinarji ali so klerikalci za opozicijo ali za radikale. Posl. Stanovnik je izjavil, da o tem ne more ničesar reči. To se bo še videlo, kdo bo več dal, demokrati ali radikali...

S kom konspirira Radić na Dunaju

PEKLENSKI NAČRTI PROTI JUGOSLAVIJI? — KDO DAJE RADIĆU DENAR? — OBISKI IZ LJUBLJANE IN ZAGREBA.

Beograd, 2. januarja. p. Po semkaj došlih vesteh se po zagrebnih konferencah federalističnih grup odšli na Dunaj dr. Korošec, dr. Hranica in en zastopnik HRSS, da se z Radićem razgovarja. Je o bodoči taktiki bloka. Mnogo pozornosti pa vzbuja tudi vest, da se nahaja na Dunaju zagrebški vseuč. profesor dr. Šišić, ki je imel sestanek z Radićem. Ker je prof. Šišić, ki sicer ne pripada nobeni stranki, že opetovano vrši od vlade mu poverjene zaupne funkcije, se smatra da je tudi ta njegova pot polslužbenega značaja in da ima prof. Šišić agotoviti, koliko je resnice na tem, da je v Radićevem političnem misljenju nastopila gotova sprememba.

Dunaj, 2. januarja. a. Od zelo zanesljive strani je prejel Vaš dopisnik sledeče informacije o bivanju in o numerah Stjepana Radića na Dunaju:

Radić stanuje s svojo ženo in svojim zetom dr. Josipom v hotelu »Zum Auge Gottes«. V njegovem spremstvu se stalno nahaja znani madžarski konfident in agent, bivši zagrebški detektiv i šef Klobučarić, ki se je Radića pridružil na potu ter skupno z njim prisel na Dunaj. Klobučarić ima sicer svojo politično agenturo v Monakovem, kjer vzdržuje zveze z različni emigrantskimi krogli.

Govorilo se je, da je Radić prisel na Dunaj z boljševističnim potnim listom. To ni točno. Radić je marveč priglazen politiki na podlagi angleškega potnega lista. Njegovi »srodniki« se hvalijo, da njegovo akcijo podpirata lord Wellington, predsednik londonske »Družbe za bliznji Orijent« ter lord Gliechen, ki sta mu dala na razpolago tudi precejšnja denarna sredstva. V Londonu sta ga vpeljela znana bolgarofilna brata Buxton, ki vzdržujeta živahne zveze tudi z makedonsko breždnostilsko organizacijo.

Svoje posetnike sprejema Radić v svoji sobi ali pa v kavarni svojega hotela. Tam se tudi vršijo razni sestanki. Intimne konference pa se vršijo v stanovanju znanega emigrantskega voditelja bivšega generala Sarkotića. Teh konference se ne udeležujejo le hrvatski emigranti, temveč

tudi ekspanenti bolgarskih nacionalistov ter gotovih madžarskih in laških krogov. Gre za dogovore, ki naj zapletajo Hrvatsko v ofenzivne načrte naših najljutejših narodnih sovražnikov. Tajni zvezi, ki obstoja med Italijani, Madžari in Bolgari in ki je naravnost naperjena proti Jugoslaviji, naj se pridruži tudi HRSS za slučaj, da pride do konflikta. Na drugi strani pa so Madžari, Italijani in Bolgari pripravljeni podpirati Radića predvsem gmetno in potem onega dela evropejskega čigops'a, ki stoji pod njihovim direktnim ali indirektnim vplivom.

Ali se je Radić že odločil za te kombinacije, ni razvidno. Gotovo je, da o njih razpravlja. Po doseganljih dispozicijah ostane Radić še 14 dni na Dunaju ter odide nato v slučaju ugodnega poteka dunajskih konferenc v Rim, odkoder se namerava vrniti zopet v London.

Beograd, 2. januarja. r. Te dni se je nahajal v Beogradu zagrebški industrijalec Milan Prpić, ki je na glasu, da je dosegal finansiral St. Radića. Sedaj se raznašajo govore, da je Prpić postal radikal. Listi javljajo tudi, da je bil Prpić sprejet pri ministrskem predsedniku Pašiću. »Samouprava« je danes naslovljena nastopne besede na Radićevo addresso: Mora se pričakovati, da se bo Radić, ko se vrne zaradi svojega nastopanja proti državi v inozemstvu moral zagovarjati pred rednim neodvisnim sodiščem, da pa vlada niti direktno niti indirektno ne bo vplivala na odločitev sodišča, ker to ni njena stvar.

Beograd, 2. januarja. p. Danes sta dospela iz Ljubljane klerikalna poslanca Stanovnik in Vrečko. V razgovoru z novinarji sta potrdila vest, da dr. Korošec odstopa na Dunaj, češ da ne gre toliko za politične posle, temveč da je dr. Korošec odšel v sanatorij, kjer se bo zdravil zaradi sladkorne bolezni. — Ker je znano, da klerikalci silno lažejo, se tej izjavi malo veruje.

ALBANSKE VOLITVE.

Rim, 2. januarja. i. Pri volitvah v Albaniji je dobila vladna stranka od 120 mandator 71.

„Reško vprašanje mora z dnevnega reda“

ITALIJANSKI ODPRAVNIK POSLOV PRI NINČIĆU. — IZJAVE O SUMMONTEJI NAŠEMU DOPISNIKU O LIKVIDACIJI REŠKEGA VPRAŠANJA. — RAZMEJITEV Z ITALIJO KONČANA?

Beograd, 2. januarja. r. Danes je zunanji minister Ninčić sprejel italijanskega odpravnika poslov g. Summonteja s katerim je imel daljšo konferenco. Naš sodruknik je po tej konferenci zaprosil g. Summonteja za informacijo o svrhi njegovega poseta. O. Summonte je ljubezljivo izjavil, da je bil pri ministru Ninčiću zgolj v informativne svrhe, da se obvesti o politični situaciji v naši državi, obenem pa o stališču naše vlade z ozirom na zadnji spor, ki je nastal med Jugoslavijo in Bolgarsko.

Na vprašanje, kako sodi o reškem vprašanju in o odnosu Italije napram naši državi je g. Summonte izjavil, da se vprašanje Reke nahaja sedaj v končnem štadiju in da se bodo začela nova pogajanja po pravoslavnem božiču. Konstatiral je dejstvo, da vlada v Rimu in v Beogradu misli, da se mora to vprašanje delnitvno spraviti z dnevnega reda, ker ovira razvoj dobrih sosednih in trgovinskih odnosov med obeh kraljevtvoma. Pogajanja se bodo nadaljevala na popolnoma novi bazi. Na

direktno vprašanje, ali obstoji ta baza v tem, da bo Reko anektirala Italija, Baroš in Delta pa da pripadeta Jugoslaviji, je izjavil g. Summonte, da je čul o takih vesteh, da pa ne more dati detajlnih informacij.

Glede novega italijanskega poslanika v Beogradu je rekel, da se italijanska vlada še ni odločila in da smatra, da grof Bonifacio Pignatti-Morano sploh ne bo prišel v Beograd, ker se sedaj nahaja v važni misli, katero mu je italijanska vlada poverila v Nemčiji.

Beograd, 2. januarja. p. Danes dopoldne je minister Ninčić dolgo konferiral s predsednikom naše komisije za razmejitvev z Italijo polkovnikom Daskalovićem. Zatrjuje se, da je komisija dokončala svoje delo ter se bodo te dni začeli v Beogradu razgovori o sestavi razmejitvenega protokola. Z naše strani bosta vodila razgovore dr. Ninčić in polkovnik Daskalović, z italijanske strani pa general Cordero in italijanski odpravnik poslov Summonte.

Vsebina frankočeške zvezne pogodbe

POT MINISTRA BENEŠA V PARIZ IN LONDON.

Praga, 2. januarja. h. V očividno inspiriranem članku razpravlja »Prager Presse« o češkoslovaško-francoski pogodbi.

Pogodba določa v svojem prvem delu politiko mira in status quo v Evropi, v svojem drugem delu pa obvezuje obe državi, da se bosta sporazumeli o smericah svoje politike, ako bi bili njuni interesi ogroženi. Pogodba garantira nadeje sedanje stanje v Avstriji in Madžarski, se obrača proti Habsburžanom in Hohenzollerem, ter določa za medsebojne spore obligatorično razsodišče. — Dogovor ne vsebuje nobene vojaške klauzule. »Prager Presse« izraža upanje, da bo prišlo med Francijo in Anglijo do slične pogodbe. Frankočeške pogodbe je prvi korak k evropejskemu garancijsko-

mu paktu, ki ga je Lloyd George predlagal že januarja meseca 1923.

Praga, 2. januarja. h. Zunanji minister dr. Beneš odputuje v ponedeljek v Beograd h konferenci Male antante. Iz Beograda bo odšel v Pariz, kjer bo podpisal pogodbo s Francijo. Nato je nameravalno potovanje v London, kjer se bodo vršila v Madžarskem odseku Zveze narodov končna pogajanja za madžarsko posojilo.

London, 2. januarja. r. Angleški listi pripisujejo veliko važnost predstoječemu obisku čsl. zunanjega ministra Beneša. Smatra se, da bo dr. Beneš razprlil nezaupanje, ki obstoja v Angliji proti politiki Češkoslovaške in Male antante zaradi franko-češke zveze.

Razkol venizelistov

BORBA ZA MONARHIJO IN REPUBLIKO.

Pariz, 2. januarja. s. »Echo de Paris« poroča iz Aten, da je 62 poslancev republikanskega krila venizelistične stranke soglasno sklenilo zahtevati, da se takoj skliče narodna skupščina, ne da bi se čakalo na prihod Venizelosa. Na seji narodne skupščine naj bi se sklenilo, da je dinastija odstavljena. Nadalje so odposlanci sklenili, zahtevati ustanovitve senata, ki izza leta 1864. ne obstoja več v Grčiji.

Atene, 2. januarja. j. Konservativni Venizelisti so podali izjavo v kateri obsojajo izjavo republikanskih Venizelistov da bodo v narodni skupščini stavili predlog, naj se dinastija Glücksburg smatra za odstavljeno. Svoje stališče utemeljujejo s tem, da je bi Venizelos ravno zaradi tega poklican na Grško, da prouči vprašanje režima in nato odloči, ali naj narodna skupščina ali pa ljudsko glasovanje reši to vprašanje.

ODSTOP REVOLUCIONARNE VLADE.

Atene, 2. januarja. g. Griki kabinet je odstopil. Dosedanji ministri predsednik polkovnik Gonatas, je izjavil, da bo vlada reševala tekoče posle, dokler ne bo sestavljen nov kabinet. Liberalni krogi domnevajo, da bo Venizelos ponudil Zaimiru sestavo nove vlade, v katero bodo poklicani tudi nekateri ugledni politiki drugih strank. Zunanje ministarstvo bo obdržal Venizelos sam.

URADNIŠKI PREDUJMI.

Beograd, 2. januarja. p. Iz ministrstva financ naznanjajo, da se bo jutri začelo izplačevanje predujma državnim uradnikom.

UVEDBA ZLATEGA DENARJA V NAŠI DRŽAVI.

Beograd, 2. januarja. r. V finančnem ministarstvu se te dni vrši konferenca finančnih strokovnjakov, na kateri se razpravlja o uvedbi zlatega denarja v naši državi, kakor tudi o uvedbi zlate valute mesto srebrne. Prvi jugoslovanski zlatniki naj bi se kovali po vsej priliki v Brnu.

VSI GLAVNI DUNAJSKI LISTI V JUGOSLAVIJI PREPOVEDANI.

Beograd, 2. januarja. r. Pred nekaj dnevi je notranje ministarstvo prepovedalo razpečevanje dunajske »Neue Freie Presse«, nato »Wiener Tagblatt«, danes pa je izšla tudi prepoved za »N. W. Journal«. Kakor znano je prepovedana tudi »Grazer Tagespost«.

Inozemske borze

2. januarja:

CURIE: Beograd 6.40, New-York 573.75 London 24.74, Pariz 20.06, Milan 24.70, Praga 16.65, Budimpešta 0.802, Sofija 4.05, Dunaj 0.08075.

TRIST: Zagreb 25.00 do 26.10, Dunaj 0.0322 do 0.0328, Praga 67.80 do 67.70, London 100.25 do 100.45, New-York 23.125 do 23.25, Svica 402 do 405, Francija 117.25

do 117.50, dinarji 25.05 do 26.20, aK 0.033 do 0.033, dolarji 23.10 do 23.20, carinski franki 88.50 do 80, uradni kurz zlate lire 446.61.

DUNAJ: Devize: Beograd 799 do 805, Berlin 15.70 do 16.30, Budimpešta 3.67 do 3.77, Bukarešta 856 do 878, London 805.700 do 817.000, Milan 8.00 do 8.081, New-York 70.935 do 71.185, Pariz 8572 do 8588, Praga 2070 do 2030, Sofija 463 do 497, Curib 12.365 do 12.415; valute: dolarji 70.560 do 70.900, funti 803.000 do 805.500, lire 9/35 do 8/25 dinarji 798 do 804; efekti (v tisočih): Hrvatska Hipotekarna 75, Hrvatska Eskomptna 126, Sarajevska pivovarna 1800, Kranjska Industrijska 300, Gutmann 1451, Sečeraška Oselek 1500, Jugoslovenska 118, Trbovlje 763, Juli-Sad 540, Anglobank 875, Länderbank 380, Zivnostenska 940, Južna železnica 207, Alpine 766.

PRAGA: Beograd 38.60, Dunaj 4.74, Berlin 7.65, Rim 147.75, Budimpešta 17.75, Pariz 178.50, London 147.025, New-York 3415, Curib 508.

BERLIN: (V milijonih): Beograd 42.481 Praga 128.440, Pariz 216.458, London 18.154.500, New-York 4.189.500, Curib 740.145.

LONDON: New-York 430, Pariz 84.70, Berlin 19.5 biliona, Milan 100.25, Curib 2470, Praga 158.4.

NEW-YORK: Beograd 113.50, London 498.6, Pariz 498.75, Berlin 0.000.000.0024, Milan 420, Curib 17.40, Praga 220.25, Dunaj 0.14, Budimpešta 0.5250, Bukarešta 51.25.

Analiza proti franco-skemu nosilu

London, 2. januarja. h. Renterjev urad potrjuje nocoj, da je angleška vlada storila v Beogradu, Bukarešti in Varšavi korake, da izve, v kolikor so zmanjšane obveznosti teh treh držav, naslednje bišve avstro-ogrške monarhije, po imenstvih, ki so jih dale francoski vladi kot garancijo za zadnje sojilo. Govoril se, da bo lord Curie še pred odstopom Renterjeve vlade storil eventualne potrebne nadaljne korake.

Naši kraji in ljudje

SVATBE.

Za nami prazniki, v veselji pustni čas grelo nam dnevi. Prišel je v goste mraz, kakor zapisano je v pesmi in kakor mora biti, da se začnemo ženiti pojoč — in ženimo se, ne našemu ne dan ne noč... Ni več, kakor je včasih bilo; no, vendar šega stare ne dajo zlepa si omajati veljave. Še bo mladenci v srečnih rovtah za trak natakli rožmarin in šel svatovat. Izbrat družico si po rodu, glasu, izbrat po liču jo in pasu.

A mi v Ljubljani, kdaj se ženimo, kako? Kdo ob draginji in po silni likvidirani uradniški pragmatiki? ... O, tu politika je vmes, v Ljubljani ženijo se stranke, dične naše stranke. Za Božič smo imeli srečno svatbo in z novim letom nehoten radikalno dete. Vsa znamenja zdaj pričajo, da starejšina Pašić bo po naših krajih omajal vse device zarjave in, kar bo zmanjkalo, priložil k doti.

Pohujšanje je tu, pri vračeh vsa moralja. Navajena je publika političnega snubljenja, zarok... partija, to je vse! In partija finale... Ne mejo se doti po ljubezni, prepričanju, motiv je: kuluk! Namesto zibke z rožami in tuljankam zdaj v modi so: koritni. Prednost, veselje čas, ti čas premeti, okrihal staro boš pravico, da Janez vzemi Nicol Poženi, ne: poradikalni, kar je svatbe vredno, za doto, kuluk in korita... Sa.

Vreme

Označbe značiljo po redu od leve na desno: kraj in uro opazovanja, značilni tlak, temperatura, veter, vlažnost, padavine v mm.

Kratice za označbo vetra: a. = severni, j. = južni, z. = zapadni, v. = vzhodni, bv. = brez vetra, sv. = severovzhodni itd.

Kratice za označbo oblačnosti: o. = oblačno, du. = deloma oblačno, m. = megla, j. = jasno itd.

Ljubljana ob 7: 766,8, -13,0, sv., o., —
Ljubljana ob 14: 767,4, -13,8, ju., do., —
Ljubljana ob 21: 765,4, -7,8, ju., do., —
Zagreb ob 7: 766,0, -10,0, bv., m., —
Beograd ob 7: 763,4, -10,0, bv., m., —
Dunaj ob 7: 765,0, -10,0, zapad., obl., 2,0
Praga ob 7: 765,3, 10,0, jzap., obl., 1,0
Inozemst ob 7: 766,0, -10,0, bv., o., 3,0
Barometer pada, temperatura je višja, —
Sonce vzhaja ob 7,45, zahaja ob 16,24.

Dunajsko vremensko poročilo. Mrazlo vreme v Fed. in Vzhod. Evropi traja dalje. Na Poljskem sneži. V Franciji je toplo: Pariz je danes imel 8 stop. nad ničlo. V Avstriji se je temperatura od večerj nekaj zvišala. Nebo je v severnih Alpah oblačno, v južnih deloma jasno. Napoved za 3. t. m.: Sedanje vreme bo trajalo dalje.

Korektni enu prometa na Donavi

Dne 29. decembra se je zaradi ledenih morav ustavil vsa parnični promet na Donavi, na Tisi, na Rugeju in na kanalih v Vojvodini. S tem je postal nemogoč promet preko rek in zlasti promet s prestolico.

Prekinjenje prometa na vodnih cestah Vojvodine radi ledeni ni seveda nič nenavadnega, maverič nasprotno, celo običajen pojav, ki se decembra skoraj vedno vsako leto v januarju in februarju, le prav mla zima more preprečiti to prometno kalamiteto.

Da si pa pravilno predločimo ogromne zle posledice vsakoletnega prekinjenja prometnih zvez, moramo imeti na umu, da na vsej dolgi črti od Novoga Sada do rumunske meje v Banatu ni niti enega mostu preko Donave, niti ene železniške proge, ki bi vodila čez reko. V obratu je bil le trajekt pri Smederevu, po katerem so se lahko vlaki normalnega tira prepeljali

iz Srbije v Banat. Ta trajekt mora seveda vsled ledeni tudi nehati funkcionirati. Ako hoče sedaj kolo iz Vrčca ali celo iz bližnjega Pančeva v Beograd, more to storiti po dolgem ovinku — preko Sente in Subotice. Šele z novo zgrajeno in pravkar, dne 23. decembra 1923, odprto progo Titel-Orlovat, vodečo preko Tise iz južne Bačke v srednji Banat, se bo ovinek precej izdatno skrajšal, ostane pa še vedno dokaj velik. Vrh tega nova proga še ni popolnoma gotova in bo mogoče biti redni promet na njej odprt šele čez tri mesece.

Večina Banata je tedaj sedaj brez zvez proti prestolici. Kako velika ovira je to za poštni promet zlasti pa za trgovske kalkulacije, si ni težko predstavljati. Še prav posebno pa je važna stvar a stališča državne brambe: saj bi bil v slučaju vojne nevarnosti južni in vzhodni Banat takorekoč brez obrambe. Prav tako imalo tudi mnogi kraji v severni Srbiji, ležeči ob Donavi, velike težave pozimi, ker obkrožijo z Beogradom in s svetovno linijo le po Donavi. Nova, jeseni odprta železnica Beograd - Topčider - Mala Krsina - Požarevac nudi vendarle velikomu delu dobro kompenzacijo.

V avstrijski dobi se pomankanje prog preko Donave seveda ni čutilo, ker so Mažari naravnost sistematično ovirali promet preko meje, proti severu v smeri na Pekto pa ni manjkalo železnice. Vzel je postala tedaj nesolna šela po osvobođenju in baš huda zima teh dni je pokazala, kako nujno potrebne so železniške zveze preko Donave. Proga Orlovat - Titel preko Tise je k sreči gotova. Neposredno pred pričetkom gradnje pa se nahaja most, oziroma železnica iz Beograda na Pančevu, kar je ena najnujnejših prog v državi. Pozneje se namerava zgraditi tudi proga preko Donave pri Smederevu, kjer je sedaj v obratu trajekt. Šele po izvršitvi tega načrta nastop ledena zime ne bo več tako usoden za kraje ob velikih vodnih cestah Vojvodine in Srbije.

Ozebl ne

Letošnja zima nam je prinesla v zadnjih dneh prav ostre mrazove, ki niso vsakomur dobrodošli. Marškomu se oglasijo stare ozeblne, pridobljene morda še v vojnih letih na elementih Karpatov in Alp ali v slabo kurjenih stanovanjih ali pri sportu in izvrševanju poklica na prostem. Marškomu si bo pa tudi sedaj nakopal ozeblin, zlasti v naših mitarjih po vojnih stanovanjih ali pa vsled draginje kurilnih sredstev in obleke ter obutve. Našega ženstva se je letos moda sicer nekoliko umnila, ker jim dovoljuje nositi tople visoke galose in kožuhovinate plašče, toda med našimi ženami jih je vendar veliko število, ki naklonjenosti mode zaradi draginje ne morejo izrabiti. Računati moramo torej a tem, da bo mnogo ljudi stekalo in vzdihovalo vsled ozeblin.

Napolnje se seveda, da se ozeblne sploh ne pokažejo. Primerno topla obleka, obutev in kurjeno stanovanje nas morejo sicer pred njimi obvarovati, toda vsakdo ne razpolaga a temi dobrotami.

Ozebl del človeškega telesa — lahko je to nos, uhlji, prsti na rokah in nogah, včasih tudi cele roke ali noge — postane višnjevo rdeč, zatekel in porzlo svojevrsne bočine, ki jih v majhni meri pač vsak dovolj pozna. To bi bila najlažja stopnja ozeblne. Če je dotični del telesa dalj časa izpostavljen mrazu ali pa če je mraz posebno oster, se pojavijo še drugi težji znaki. Koža na ozeblem delu se dvigne v obliki a krvjo podplutega mehurja. To je že druga stopnja. Najtežja ozeblina je tedaj, ako cel del telesa postane temnomoder in polagoma pod grojenjem odpada po samezni njegovi deli: koža, mišice in celo kosti. Takih težkih ozeblin vidimo

v mitarjih časih malo, mnogo pa jih je bilo a časa vojne pri vojakih.

To so sveže ozebline, ki se sicer lahko izlečijo, vendar pa za vedno zapustijo kako posledico. Tudi navidezno lahke ozeblne prve stopnje zapustijo svoje posledice. Dotični nekdanji ozebl del telesa ostane trajno občutljivejši a mraz, če temperature malo nad ničlo ali hladnejše vreme povzroča na njem neprijetne občutke, srbenje, bolečine.

Pri ozeblinah druge in tretje stopnje naj vsak ozebljenec povpraša za svet zdravnika. Morda bo strokovna pomoč vsaj zadržala pretežke posledice. Pri lažjih ozeblinah pa si ljudje radi sami pomagajo, seveda je treba pomagati na pameten način.

Najvarnejše so tople kopelji. Ozebl ud ali del telesa se za nekaj minut vtakne v toplo vodo tola ne takoj po svežem ozebljenju, ampak šele pozneje. Popolnoma sveže ozebl deli se naj nalahno frotirajo, toliko časa, da postane obtok krvi zopet boljši. Šele potem naj se

porabi topla kopel. Drugo dovo domače sredstvo so topli ovitki. Ozeblne se lahko tudi obložijo a prekuhanim, toplim, a ne prevročim lanenim semenom. Ako so se že naredili mehurji, naj se za prvo pomoč pomagajo z jodovo tinkturo in obložijo a toplimi vlažnimi obkladki. Vse nadaljnje zdravljenje pri teh ozeblinah pa naj prevzame zdravnik.

Pri starih ozeblinah, to je pri onih, ki se pri vsakem najmanjšem hladu zopet pojavijo, so prav koristne menjalne kopelji: Ozebl del vtaknemo najprej a kratke čas v toplo vodo, takoj nato v mrazlo, potem zopet v toplo ter to tako nekaj časa menjavamo. Nazadnje se ozebl del suho a toplo obvlje.

Kdor že sam pozna tridvratnost ozeblin, ta se bo strinjal z nami, če posebno opozarjamo vsakogar, ki se mora izpostavljal mrazu, da naj si pravo dobro zavaruje pred mrazom vse špičaste dele svojega telesa, prste, nos, uhlje, naj se v mrazu živahno giblje in naj ne pije alkohola, ki samo pospešuje ozeblino.

Domače vesti

* Odlikovanje posl. prof. Reissnerja. Te dni je kralj podpisal ukaz o odlikovanju večjega števila zaslužnih kulturnih delavcev. Med drugimi je odlikovan poslanec profesor Jožef Reissner z redom sv. Save III. razreda.

* Dvajsetletnica beogradske „Politike“. Beogradska „Politika“ je začela izhajati s 1. januarjem leta 1904. In poteče na pravoslavno leto dvajset let, odkar izhaja. To priliki bo „Politika“ seveda tudi primerno proslavila. Obseg njene slavnostne številke bo izredno velik in bogat tudi po vsebini, ker bodo sodelovali v tej številki vsi dosedajni sotrudniki in mnogi drugi prijatelji lista. Zanimivo je, da sta oba brata Ribnikarja, ki sta „Politiko“ ustanovila, Vladislav in Darko, padla kot rezervna oficirja na istih pozicijah eden za drugim, Darko 31. avgusta 1914, Vladislav pa takoj naslednji dan, 1. septembra. Ostal je tretji brat dr. Slobodan Ribnikar, ki je po vojni začel zopet izdajati „Politiko“. Oče vseh treh bratov je bil S'ovenev dr. Fr. Ribnikar, v celi Srbiji silno popularen zdravnik, ki je prišel v Srbijo že kot mlad človek. Tudi mi se pridružujemo vsem onim, ki bodo čestitali „Politiki“ ob njenem jubileju.

* Prazniki v Beogradu. Mesec januar je doba velikih pravoslavni praznikov, na kar opozarjamo vse, ki imajo opravka pri ministrstvih in drugih uradih v Beogradu. Pravlavljeni božič traja od 5. do 9., novoletni prazniki od 12. do 14., dnevi bogojavljenja (Trije kralji) pa od 18. do 21. tega meseca. Te dni so centralni uradi ali popolnoma ali delno zaprti.

* Z beogradske univerze. Na beogradske uniiverzi so imenovani: dr. Arnold Holste za rednega profesorja na medicinski fakulteti, dr. Dragoslav Jovanović za izrednega profesorja na juridični fakulteti in Ksenija Anastasijevića za docentko na filozofski fakulteti. — Na pravni fakulteti v Subotici je dr. Aleksander Ivić imenovan za rednega profesorja.

* Zdravstveno stanje v Ljubljani. — Glasom uradnega zdravstvenega izkaza se je prošli teden v Ljubljani rodilo 39 otrok, med njimi 2 mrtvorjenčka, umrlo pa je 6 moških in 8 žensk, skupaj torej 14 oseb in sicer: 3 osebe za jetiko, 1 za življensko slabostjo, 1 za možgansko kapjo, 8 oseb vsled drugih naravnih smrtnih vzrokov, 1 pa vsled slučajne smrtne poškodbe. Na infekcijsnih hospitalnih so oboleli tri osebe: 1 na škrlatici, 1 na griži in 1 na dušljivem kašlju.

* Popis kron na Reki. „Banco d' Italia“ je popisala doslej na Reki 180 milijonov jugoslovanskih kron prvega zagona in 130 milijonov reških kron.

* Vračanje ruskih emigrantov. — Po statističnih podatkih, a katerimi razpolaga ministrstvo notranjih del, se je tekom prošlega leta vrnilo iz naše države v Rusijo nad 5000 ruskih emigrantov.

* Redukcija v finančnem ministrstvu. Kakor poročajo iz Beograda, je redukcijski uradniki in služitelje v finančnem

ministrstvu končana. Prevedeno je 13.154 uradnikov in služiteljev, reduciranih pa je 1.264.

* Kazen atentatorju Rajliju znijana. Kasavsko sodišče v Beogradu je atentatorju na ministrskega predsednika Pašića znijalo kazen od 20 na 18 let težke ječe.

* Portret generala Maistr je dokončal v Mariboru znani slovenski portretist Fran Sterle, vodja umetniške šole „Pro-buda“ v Ljubljani. Portret je obsegu 75 — 60 je prav sročno uspel.

* Neodobrene učne knjige prepovedane. Ministrstvo prosvete je napročilo vsem šolskim oblastim, da izvrše revizijo vseh šolskih učnih knjig, ker je uporaba knjig, ki jih nista odobrila glavni prosvetni svet in ministrstvo prosvete, strogo prepovedana.

* Naši v Ameriki. Ameriški listi pišejo jako leskavo o jugoslovanskem jockeyu (jahaču pri dirkah) Poviču, ki je na letošnjih glavnih konjskih dirkah v Louisvillu odnesel prvo nagrado. Kot drugi jockey se je proslavil Ivan Park, rodom iz Hrvatske, ki je dobil prvo nagrado pri dirkah v New Orleansu.

* Pošne pošilke za Tirijo. Turška pošta uprava je izdala te dni odredbo, ki jo je sporočila potom mednarodnega poštne biroa vsem državam v svrhu obveštivne interesentov, da turške pošle v prihodnje ne bodo sprejemale pisemskih pošilk, ki bi vsebovale predmete prodajne vrednosti.

* Smrtina kosa. V Adlešičih na Belokranjskem je umrl daleč naokoli znani gostilničar in pesetnik, g. Miha Grabričan. Bil je dober človek.

* Izpremembe v poštni službi: Premošeni so: upravnica Marija Smole od pošte Radeče pri Zidanem mostu k pošti Loka pri Zidanem mostu, poštar. Ivana Belar od pošte Ljubljana 1 k pošti Maribor 1, čišovnik Ivan Bregant od pošte Ostrelj k pošti Bled 1, poštarica Marija Cvar od pošte Ljubljana 1 k pošti Maribor 1, poštarji: Ana Kurent od pošte Ljubljana 1 k pošti Celje, Angela Elseli od pošte Ljubljana 1 k pošti Trbovlje 1, Marija Kasjak od pošte Ljubljana 1 k pošti Maribor 1, Iva Magdič od pošte Trbovlje 1 k pošti Maribor 1, Ivan Svetel od pošte Ljubljana 1 k pošti Ljubljana 3, Matilda Trstenjak od pošte Murska Sobota kot starešina k pošti Sveta Trojica v Slov. goricah, Ljudevit Stant od pošte Ljubljana 2 k pošti Ljubljana, Krista Škerlec od pošte Ljutomer k pošti Ormož in Terezija Lesjak od pošte Ljubljana 3 k pošti Ljubljana 1, zvešni poštarji Anton Pernel od pošte Subotica 1 kot starešina k pošti Bled 2, Nikola Zlomisli od pošte Maribor 2 k pošti Zagreb 1 in Alojzija Uršič od pošte Ormož k pošti Veliki Bečkerek, poštarja Marija Vreš od pošte Subotica 1 k pošti Maribor 1 in Boris Čurakov od pošte Ptuj k pošti Knin, pošlužnik Dominik Znidaršič od pošte Ljubljana 1 od pošte Ptuj k pošti Knin, pošlužnik Šumer od pošte Šoštanj k pošti Ribnica na Pohorju. Odpovedali so se poštni služ

bi: poštarji Franjo Novak pri pošti Ljubljana, Ana Vidmar pri pošti Trbovlje 1, Marija Muri pri pošti Medica in Marta Murchini pri pošti Maribor 1. — Raspisan je natečaj za službo poštnega upravnika pri pošti Struge, ki bo dne 1. februarja na novo odprta. Rok za natečaj 14 dni. Prošnje naj se vlagajo pri direkciji pošte in telegrafa v Ljubljani.

* Novinarska vest iz Maribora. — V uredništvo „Marburger Zeitung“ je vstopil kot urednik jurist Udo Kasper. — Po osebnem službovanju je izstopila iz uredništva istega lista gđica Antonija Derbinger.

* Ogrožene mariborske socialne ustanove. Kakor smo pred tednom poročali, je prosvetna uprava odtegnila vse mariborsko učitelstvo tamošnjemu Dečjem domu in Dnevnomu zavetišču ter ga pozvala na službovanje na šolah. Radi intervencije prizadetih krogov je ministrstvo prosvete sedaj zopet dodelilo učitelstvo vsem mariborskim zaščitnim ustanovam dece in mladine. Tako ostane za naprej mariborskemu zavodu dodeleno učitelstvo enako kakor je urejeno po vseh zavodih drugod, ki se pečajo a vzgojo osirotele in v vzgoji ogrožene mladine v Beogradu in drugih mestih države. Brezpredmeten ostane zato tudi sklep zadnjega občnega zbora glede nastavitve voditelja Dnevnega zavetišča.

* Krajevna zaštita dece in mladine v Mariboru, se je dne 28. decembra zopet krala in je bil izvoljen za predsednika društva višji sodni svetnik Josip Stergar, podpredsednica je ga. Olga Balonova, tajnik pa nadučitelj deške šole IV. g. Martin Vodenik, pri katerem ima društvo tudi uradne ure dvakrat na teden od 10. do 12. v deški šoli IV. Samostanska ulica.

* Še o Götzovi dvorani v Mariboru. Deputacije Nemcev pri velikem županu radi poškodbe Götzove dvorane sta se udeležila med drugimi tudi mestni stavbenik Kiffman in lastnik hotela Merag g. Friedl. Torej same priporočljive trdke. Tudi sinočnja „Marburger Zeitung“ poroča, da je sklenila trdka Götz sprostiti dvorano v skladišče.

* Izseljeniški koledar za leto 1924. V založbi „Jugoslovanskega izseljenika“ v Zagrebu je ravnokar izšel „izseljeniški koledar“ za leto 1924. V koledarju so zbrani vsi predpisi o izseljevanju iz naše kraljevine in države, v katere je ovršentirana naša emigracija. Cena koledarja, ki se dohiva v vseh knjigarnah, znaša 10 dinarjev.

* Zagreb proti novim krčmam. Zagrebški listi javljajo, da se pripravljajo med tamkajšnjim meščanstvom energična akcija, ki gre za tem, da se prepreči nemili pojavi, ki jih povzroča proveliko število zagrebških krčem in točilnic alkohola. Inicijatorji so mnenja, da ima Zagreb že sedaj preveč lokalov, kjer se konsumira alkohol, vkljub temu pa se njih število še stalno množi. Poudobna akcija bi bila usmerna tudi drugod.

* „Fata morgana“ v Zagrebu. Zagrebški „Riječnik“ poroča prijatelj lista, da je na božični večer opazoval iz svojega stanovanja redek pojav „Fata morgana“. Nad Klekom je videl krasno in imo obrnjeno sliko Kvarnerja. Zapadno od sonca so bleleale bele hibe Sušaka in Reke, a po morju so v raznih smerah plovile ladje, ki so izginitle za horizontom. Ko je sonce zapadlo, je slika postajala vedno nerazločnejša ter se je končno popolnoma iztrubila. Prilominjamo, da je Klek ob jasnih dnevih dobro vidljiv iz Zagreba.

* Kdo pomaga? Mlad rojak iz Istre, doktor prava, ki je bil koncem leta reduciran in je brez krivde začel v veliko boljše mesto. Sprejme vsako dostojno službo, ki bi ga otela obupa. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Rojak iz Istre“.

* Invalidski odelci oddelka za socialno politiko pokrajinske uprave v Ljubljani je s 1. januarjem preselil iz šente peterske vojašnice v palačo pokrajinske uprave, II. nadstropje. Vse prošnje v invalidskih zadevah je odslej oddajati v splošnem vložišču oddelka za socialno politiko v II. nadstropju palače pokrajinske uprave, vrata 17. Šef-zdravnik dr. Minač ostane še nadalje v šentpeter

Dr. Ljudevit Pivko:

Carzano

(Uvod prvi ilustrirani knjigi „Seme“, ki je nedavno izšla v založbi „K'uha do brovoljcev“ v Mariboru, 20 Din.)

Carzano je vas na Treviskem v italijanskem delu nekdanje Tirolske v Suganski dolini, tri četrte ure do mesta Borgo na severovzhodno stran. Mimo Carzana drvi gorovski potok Maso (r. Maso) izpod planine Val Piana in se izliva blizu Carzana v reko Brento.

Ob Masu je tekla leta 1916. in 1917. fronta med italijanskimi in avstrijskimi rovi.

Carzano je neznaten kraj. Zaslovel je po veleizdatniški aferi 17. septembra 1917, ki je vzbudila obilo polemike v avstrijskem časopisu, interpelacijo nemških poslancev, poročil generalnega štaba in razburjanja v centralnih državah.

V 5. bataljonu 1. bos. herc. polka so se organizirali zaročniki, ki so se lotili izločenežnega podjetja. Iz avstrijskih linij so iskali zveze z narodnimi zastopniki v inozemstvu, povabili svoje moči zaveznikom in pripravljali poguh en udarec Avstriji, ki naj bi razbil vso tirolsko fronto.

Zaročniki niso dosegli žrnkega strategičnega uspeha. Podjetje je propadlo zaradi nezavnanja poedinih italijanskih

poveljnikov, od čijih sposobnosti je bilo odvisno, da se prelom avstrijskih položajev izkoristi v polnem obsegu.

Vojaška podjetja cenimo po uspehu. — Carzanci pa niso imeli uspeha.

Izjava avstrijskega domobranskega ministra (Dunaj 2. junija 1918, Deutsche Nachrichten) dokazuje, da se je avstrijsko vrhovno poveljstvo kmalu zavedlo, v kaki nevarnosti se je nahajala avstrijska fronta od Koroske do Švice. Mentorju domobranskega ministra v „Neue Freie Presse“ se je zdelo potrebno, da opozori občinstvo na odvrgneno nevarnost in da poudari nepregledne posledice „zločinskega“ podjetja zaročnikov v bataljonu V. b. h. 1, ako bi ga Italijani bili spretno izrabili.

Do konca vojne so iskali krivce in preiskovali „carzansko izdajstvo“. Zatoji aktov, ki jih hrani avstrijsko vojno ministrstvo na Dunaju o carzanskem dogodku, pa vendar ne govore popolnoma jasno, kakšne cilje so imeli zaročniki. Njihove cilje označuje uvodni stavek v pismu, kojega so poslali devet tednov pred akcijo italijanskemu vrhovnemu poveljstvu. Ta stavek se glasi: Smatramo, da je možno preokreniti ravnotežje vojnih sil pred nameravano nemško in avstrijsko ofenzivo ob Soči — Italiji in njenim zaveznikom v korist.

Carzanski dogodek pa vendar ni bil brez uspeha, temveč je vpilval, kakor nevreden vir, ki je nenadoma pritekel iz globin pod pečeno puščavo in ni mogel na vrh, — toda tam, kjer se razteka, se že pojavlja nova vegetacija daleč naokrog.

V Italiji in tudi v ostalih antantnih državah je vladalo o avstrijskih Slovanih mnenje — zlasti o Slovencih in Hrvatih, kolikor so vohče vedeli o naši eksistenci — da smo najbolj zariti, zarizeni in bojeviti Avstrijaki. Peščica slovenskih emigrantov in poedinih vojnih ubežnikov se je trudila več let, da bi spremenila napačne nazore o nas.

Italijani Slovance po večini niso naklonjeni in se za naše probleme niso zanimali. Inteligentnejši del njihovega naroda živi v nacionalistični struji, čije interesi se deloma križajo z našimi, in apatičnost teh krogov je bila največja ovira, da v italijanskem tisku ni bilo prostora za informacije o našem revolucionarnem gibanju. Nepristopnost voditeljev italijanske narodne in vojne politike se je združila z nevednostjo narodnih mas v trdno falango in čutili se moramo vztrajnost in energijo slovenskih narodnih svetov in revolucionarnih odhrova v inozemstvu, kako da niso chupali ob naporih, da bi prodrli preko teh zuprek in prepričali italijanski svet

o potrebi revizije mnenja o avstrijskih Slovanih.

Jugoslovanski odbor ni mogel v Italiji do zadnjega leta vojne delovati, češko-slovaška pisarna je pa do pomladi 1918. jedva vegetirala. Našega narodnega gibanja za osamosvojitvev tukaj niso poznali. Kdor je v Italiji razkladal revolucionarne slovanske ideje, je nahajal neprimljena tla, neverne poslušalce.

Bilo je vohče izključeno, da bi bil smel slovanski propagator javno delovati v Italiji.

Carzanski uporniki so bili v Italiji prvi Slovani, prihajajoči iz avstrijske vojske, katerim so redki poznavalci carzanskega dogodka verjeli, da delujejo iz prepričanja, iz idealizma za osvoboditve svoje naroda in iz sovraštva do tlačiteljske Avstrije. Nad dve leti so že prihajali pred njimi slovanski ubežniki a fronte v Italijo, a vsem so tukaj je mali svobodo gibanja in delovanja. Carzancev pa v Italiji niso mogli smatrati za običajne ubežnike in jih niso mogli kratkoma zapreti v taborišče. Morebiti bi jih bila dočela ista usoda, toda iz previdnosti so si zagurali že v naprej osebno svobodo in neoviran odhod iz Italije.

In tako je postala skupina carzanskih upornikov jedro, iz katerega je vzrila dolagoma velika organizacija slovenskih

dobrovoljcev v Italiji, predvsem češko-slovaških legij. Iz carzanskega odreda so se razvili poleg jugoslovanskega dobrovoljskega odreda v Italiji tudi prvi češko-slovaški legionarski oddelki, čete, koje so se pozneje združile v polk (39. čel. pešadijski polk „Izvidniški“). Izvidniški legionarski oddelki so pripomogli k uspehu diplomatske akcije, da se nazadnje lahko Čehoslovaki zapustili sta borišča in odkorakali v svojem legijsko-narskem armadnem zboru na fronto.

Jugoslovanski dobrovoljski bataljon v Italiji, čigar temelj so istotako bili carzanski zaročniki, je ostal do konca vojne osamljen — deloma po krivdi italijanske politike, še bolj pa zaradi motivov ki so vodili jugoslovanske narodne zastopnike v inozemstvu. Vsekakor je pa zani mlivo deistvo, da se je v nam neprijazni Italiji lahko neovirano kretal jugoslovanski odred in stopal a velikimi uspehi v borbo zoper Avstrijo.

Po prihodu carzanskih upornikov se je pri v Italiji vršila zdatna propaganda v red Jugoslovanom in Čehoslovakom. Najprej v vojski in nato v meščanski javnosti. Ne amemo prezreti, da so bili Jugoslovani in Čehoslovaki ob sklepu vojn prvega okoli pasuzni in — kar je trešlonil ob bok prvega. Nem glasu. — V je oprtel tretji drugega. — Vse se je odrazilo na raz

torstki vojsniki ter sprejema invalide v invalidskem domu ob delavnih od pol 10. do pol 11. kjer naj se invalidi neposredno zglajajo.

* Samomor 16letne mladenke. V Zagrebu se je pred večerjem jutri Marja Bartolac vrila pod voz električne železnice. Kolena so šla preko mladenke ter jo popolnoma razmesarila. Deklica je prejela večer obiskala neko plesno zabavo, vsled česar jo je mati okrogala. Dekle si je vzelo to tako k srcu, da jo oddala v doma in izvršila samomor.

* Vojska sukna ne ugaja redovni M. Kolarju in Središču pri Ptuj, ki se je dne 25. decembra l. l. odstranil od svoje jedinice, l. čete Triglavskega puka v Ljubljani, in neznanom pobegnil.

* Vlom v št. Vidu. Pred nekaj dnevi je bilo vlomljeno v skladišče železniške postaje v št. Vidu nad Ljubljano. Neznani vlomilec je odnesel na škodo tovarnarja Ivana Kebra iz Tacna dva zarboja mazila za čevlje v vrednosti 3300 kron.

* Dva nevarna ptička. Po deželi, posebno po vaseh okoli Celja, se klani neki Franc Turnšek, okoli 35 let star, ki pravi da je iz Braslova pripoveduje, da je prišel iz ujetništva v Rusiji odnosi v Italiji. Je to nevaren potepuh, ki je pred nekaj dnevi v družbi ravnotako nevarnega brata Antona Gabra ukradel iz šrambe Terezije Jevšenakove v Jazincih precej svinjskega mesa in drugih vrednosti v skupni škodi čez 8000 kron.

* Postal razbojnik, ker ni napravil izpita. V okolici Dinkova se je v zadnjem času pojavil neznani človek v uniformi vojskega narednika, ki se je izdal za znane slavonskega razbojnika Stanislavjeviča-Caruga. Orožništvo je zabelo energično zasledovati nevarnega razbojnika, ki je kmalu prišel v roke pravice. Ugotovilo se je, da je laž-Caruga aktivni vojski narednik Pavel Zelovčič, ki je nedavno absolvirал šestmesečni železnižarski tečaj. Ker je pri končnem izpitu propadel, je šel med razbojnike. Privedli so ga v Osijek ter izročili vojskemu sodišču.

* Inž. Al. Hrovat & inž. Alb. Černe sporočata, da sta s l. jan. t. l. ločila pisarno in podjetje te rposlujeta od tega dne ločeno vsak zase. Pisarna inž. Alojz Hrovat se nahaja še dalje na Krekovem trgu št. 10, prvo nadstropje, kjer ostane do nadaljnjega tudi pisarna inž. Alb. Černe.

* Ob novem letu uredi vsaka dobra gospodinja na novo vse svoje gospodarstvo. Gospodinja, ki redno zabeleži vsak izdelek v troškovnik Gospodinjinega koledarja Jugoslovenske Matice bo to z uspehom storila, ker ji bo troškovnik natančno pokazal, kje da more kaj prištediti. Zato si bo vsaka dobra gospodinja nabavila Gospodinjini koledar Jugoslovenske Matice, v katerem najde tudi sicer dragocene podatke o gospodinjstvu. Koledar velja za člane 15, za nečlane pa 18 dinarjev. Naroča se v Matični knjižnici, Kongresni trg ali pa v pisarni Jugoslovenske Matice, Pred Škofijo 21., l. nadstropje.

Iz Primorja

* «Goriška Straža» se vrne v Gorico. Podprefektura je sporočila dr. Besednjaku, da je vsled sklepa vladnih oblastev «Goriška Straža» dovoljen povratek v Gorico. Kvestura prevzame baje jamstvo, da bo glasilo goriških Slovencev varno pred nasiljem. «Goriška Straža», ki je bila deset mesecev v pregnanstvu, se v najkrajšem času vrne zopet v Gorico.

* Grozna nesreča v Brdih. Na drugi božični praznik so pokopali na Koiščanskem pokopališču dve mladi človeški žrtvi: 18 letnega Alojzija Stekarja in pa 22 letnega Ernesta Jančiča, oha iz Srečatna. Pripravljala sta streljivo za streljanje povodni polnočnice. Kar se začelo grozen pok, ki je pretresel vso okolico. Eksplozija je bila tako silovita, da se je porušil del Stekarjevega poslopja. Trupli obeh mladenčev so mogli šele drugo jutro izkopati iz razvalin. Vest o grozni nesreči je po vseh Brdih vzbudila splošno sočutje.

* Razpust občinskega sveta na Slavi. Slovenske občine v Primorju padajo ena za drugo v roke italijanskim občinskim

komisarjem. Te dni je bil razpuščen tudi občinski odbor v Slavi na Notranjskem, češ, da so se izkazali občinski svetovalci za nesposobne in sta župan in občinski tajnik delala protidržavno propagando v občini sami in tudi preko njenih meš. Za komisarja je imenovan Arturo Buffon.

* Velik požar v Sarajevu. Na Silvestrov večer je v Sarajevu požar uničil hišo trgovca Bogdanovića in Trifkovića. Na hiši sta pogoreli s pohištvenim vred. Škode je več milijonov dinarjev.

* Odpuštanje slovenskih sodnikov v Italiji. Rimska vlada se je z vsa nezadržnostjo vrgla na uradnike iz bivše avstrijske vladavine. Poročali smo že o onih čudnih «obtožnicah», ki so jih dobili pred časom sodniki v Julijski Krajini. Obtožnica je vsebovala obenem tudi poniževalni poziv, naj se prizadejo opravičiti pred posebno komisijo v Rimu. Sedaj prihajajo z Goriškega vesti, ki potrjujejo domnevanje, da se boče odstranili zaslužne in preizkušene slovenske sodnike. Na Goriškem je bilo — kakor poroča «Elinost» — v zadnjem času odpuščenih 11 sodnikov. Doslej so znana naslednja imena: nadsvetnik Rutar, svetnik Mašera, Vidmar, Koršič, Risač, Milčič, Vincic, Coronini in sodnik Brelih.

* V Cerkmem ne marajo italijanskega otroškega vrta. Šolsko oblastvo se je na vse mogoče načine trudilo, da bi se tudi v Cerkmem otvoril italijanski otroški vrt. A ves trud je bil zaman. Priglaseni so bili samo trije otroci. S tem je ustanovitev italijanskega vrta padla v vodo.

POZOR!!!

POZOR!!!

Kino «IDEAL» v Ljubljani predvaja od četrtka 3. t. m. do viševil nedelje 6. t. m. velepomembni propagandni film

«Z ognjem in mečem»

špiljonska ljubavna drama iz časa svetovne vojne, spisana po Leonu Pere. Ta velikanski film, pri katerega posnetku je sodelovala zavezniška armada z nad sto tisoč mož, zračna eskadrona in številna mornarica, dalje tudi bivši predsednik ameriške republike WILSON, maršal FOCH od francoske vojske, general PERSHING od angleške vojske in italijanski generalisimus DIAZ, — je najboljši izmed vseh vojnih filmov in najnazornejši spomin na grozote vojne. Krasni naravni posnetki iz bojišča in iz vojne same, tako da se film lahko imenuje vrhunec filmske umetnosti. Glavno vlogo TEREZE VERNOUIL in princeze SONJE igra krasotica Dolores Kallmelli.

Vsebinska filma označa in razkriva poleg ljubavnih potez tudi lasti čas razpaseno špiljonažo in sredstva, katera so se uporabljala proti njej, tako da drama skozi in skozi fascinira gledalca in napravi na njega globok utis s takrat vrhščih se boj v vseh načinih. Posebno zanimivo se posebej za oficirje in vojaštvo, pa sploh za vse inteligentno občinstvo.

Podjetje poset tega filma priporoča slavnemu občinstvu mirno in s polno zavestjo, da bo vsak obiskovalec vsestransko zadovoljen. Pričetek predstav in pa vstopnina običajna. 10

Sokolstvo

Sokol Ljubljana II. naznanja članstvu, da se vrši dne 13. t. m. ob 10. dopoldne v telovadnici na realki 16. redni občni zbor z običajnim dnevnim redom. Dolžnost vsakega člana je, da se tega običajnega zbora zanesljivo udeleži. — V svrhu sestave kandidatske liste se vrši v petek dne 4. t. m. ob 8. zvečer v telovadnici na realki sestanek, h kateremu se vabi članstvo, ki se zanima za bodoči odbor. — Starosta.

5. januarja 1924 ob 20. uri vsi v Narodni dom

družabni ples

v prid zgradbi Sokolskega doma na Taboru Obleda poljubna Posebna vabila se ne razpošiljajo

Sport

Še nekatere noveletne tekme. Dunaj: Na novega leta dan se je vršila še ena prijateljska tekma. Floridndorfer A. C. je premagal Bewegung XX s 3 : 1.

Aizir: Splitški prvak «Hajduka», ki gostuje v Aiziru, je v lepi borbi premagal pokalnega zmagovalca Aizira Saint Eugenia s 5 : 2. Za Hajduka so scortali Benčić (2), Bonačić Mirko (2) in Radic Hajduka je mnogobrojna publika prisrčno aklamirala.

Milan: Wr. Sportklub : S. C. Internazionale 3 : 1.

Alessandria: Hakoah (Dunaj) : moštvo mesta Alessandrie 3 : 1 (2 : 1). Sevilla: V revanšni tekmi proti S. C. Sevilla je zopet zmagal dunajski Rapid z 2 : 0 (2 : 0).

San Sebastian: Royal Soledad : MTK (prvak Madžarske) 3 : 2.

Tekme za drsalno prvenstvo Evrope se vrše 19. in 20. januarja v Davosu.

Mednarodne smuške tekme v skokih so se vršile na Novo leto v Hofzastinu. Pri zelo hudi konkurenci je zmagal znani skakač von der Planitz. Od nemških profesionalistov sta zmagala brata Neuner.

T. K. Skala v Ljubljani. Danes točno ob 20. važna seja v klubovem lokalu. Razgovor o predstoječi smuški tekmi. Udeležba obvezna. Obvestilo vse člana.

Ljubljanski športni klub. Danes ob 20. važna seja zimskega sekcije v Narodni kavarni. Udeležba vseh smučarjev nujna.

S. K. Primorje sporoča, da se vrši redni občni zbor 6. januarja 1924 (praznik Sv. treh kraljev) v restavraciji Narodnega doma, in sicer ob 9. dopoldne. V slučaju nesklepnosti se vrši pol ure kasneje nov občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih. Člani se opozarjajo, da javijo odboru eventualne samostojne predloge, ki morajo biti podpisani najmanj po 10 članov, ki imajo pravico glasovanja. (Klubska pravila § 14.) — Tajnik.

Objave

× Darila za sokolski Tabor: Neimenovali po hr. St. Dergancu; obveznice 7% državnega posojila v nominalni vrednosti 1200 Din; uradništvo centrale Jadranske banke 415 Din; uradništvo Jadranske banke, podružnice 550 Din; v gostilni br. Kavčiča na Privozu dve družbi 600 Din; družba pri Košku 1000 Din; po hr. Jos. Turku, Ivan Majaron, Brezovica nabral v veseli družbi 800 Din; neimenovani 4000 Din; l. Slovenska tovarna sodavice in mineralnih voda ter g. Simon Kunčič vsak po 1000 Din; Kolo jugoslov. sester 1000 Din; zbirka neimenovalnega 3170 Din.

× Plesne vaje tehnikov-akademikov. Prihodnja plesna vaja bo v torek dne 8. januarja ob 8. uri zvečer v dvorani Kazina. — Odbor.

× Zahvala. Uslužbenec cestne električne železnice Ljubljanske se vsem tistim, ki so se jih spomnili ob novem letu z darili, najtopleje zahvaljuje.

Kino

Pariška grofica. Kino «Ljubljanski dvor» je pričel z gorilmenovanim filmom. — So nekateri kinobiskovalci, ki bero samo imena sodelujočih in vedo, jeli film dober ali slab. In navadno so to za film resnično najtočnejši podatki, Mia May, Jannings, Gläser itd. so res imena, v katera kino človek mirno zaupa in veruje. Dejjanje tega filma je za ostrejšega opazovalca pravzaprav le ena sama veriga režijskega rafiniranja iz mikljudnih scen, v katerih baš Jannings, Gaidaroff, Mia May pekažejo lahko čudovito visoko izdelane smeri posameznikovega udejstvovanja v izraziti umetnosti. Kljub temu pa je tudi končni utis enoten, prehod iz posamičnih scen do celote izdelan tako mojstersko, da zapuščta gledalec kino z občutkom, da je doživel silen roman v pravem pomenu besede. Dosmrtna ali dolgoletna ječa, bivanje v kaznilnici, beg nedolžno obsojenih, končno razkrinkanje pravega murlca, vse to v scenah, ki so tako čisto krvni kino in kljub temu ne vsakdanja šablona! To je vrednost med šundom,

Kdor se ni videl I. dela elegantne, družbene drame Pariška grofica naj si istega gotovo pogleda. Samo še danes četrtrek 3. jan. Kino «Ljubljanski dvor» Krasneglasbene točke proizvajajo lastni orkester.

Kdor se ni videl

I. dela

elegantne, družbene drame

Pariška grofica

naj si istega

gotovo pogleda.

Samo še danes

četrtrek 3. jan.

Kino «Ljubljanski dvor»

Krasneglasbene točke

proizvajajo lastni orkester.

Dopisi

PTUJ. Pettauer Michel — izropan in ubit ali izgubljen? Preteklo nedejlo so imeli ptujski Nemci lov nedelje Ptuj. Iskali so zajev na lovščini dr. Sadnika. Sam gazda dr. Sadnik (Zadnik) je vodil ptujske purgerle na lov in potem pod pipo. Najnovejša zagovornika in popratnika ideje «Svete vojske» — po načelu: boj alkoholu, zato uničujemo ga lastnorodno! — sta se pač izkazala neke «zasebni vzgojitelj» nemške mladine in mlad medicince. Bakhus je sicer obdal vso lovsko družbo, toda izveličiti je nameraval samo gospoda medicince. Na potu proti mestu se je burčil — izgubil. Konec prvega dejanja. — Ob dveh popoldnih: vsa purgarija tajnarjev na nogah. Generalna preiskava po hlačih ptujske okolice: iščejo zginitelja nemškega medicince. Kljub temu, da je prešla ura strahov, se čujejo med skrbni polno, prestrašeno geransko družbo «vovrice», da so nadehdujega medicince izropali in potem enostavno ubili — ptujski Slovenci. Sveti križ božji, da so ptujski Slovenci taki roparji, pa nismo vedeli! ... Po brezuspešnem iskanju s pomočjo orožništva se je občinstvo razšlo pod tople odeje, vsem pa so se ježili laže v misli na slovenske razbojništvo. — Tretej akt je kratek a jednat. V ponedeljek se je umorjeni študent pripeljal z Maribora, kamor je prikolovratil ne-

ko Ptujkega polja prejšnje noč. — Be nosijo coprnice ljudi! Ko bi pač vse naše spodnještajerske Germane odnesle, kamor spada!

ZAGORJE OB SAVI. Zadnji dan minuloga leta bi se kmalu zgodila velika nesreča. Valod nepravdnosti je pri priidu škodila rudniška lokomotiva s tira. Sreča je bila, da je padla in se opila na spodaj stoječe vozike, sicer bi bila nezgoda usodopolna za prizadete uslužbence. Obrat je bil vsled tega oviran štiri ure. — Tudi pri nas imamo par radioklov. Predsednik je bilvi komunistični poslanec M., podpredsednik pa sin nemškutarja M. Zares lepa družba. Značilno je, da hoče predsednik krotiti nasprotiroke s samokresom v roki. Razmera so take, da pošten človek ne dobi orožnega lista, take dvoživke pa smejo celo na delo hoditi s samokresom.

ST. PAVEL PRI PREBOLDU. Kar se je zgodilo dne 30. decembra v tukajšnji šoli, predstavlja pravo profanacijo zavoda. Nadučitelj Šrečko Pečar, ki je poskusil svojo srečo že v več strankah in bil končno kot socialni demokrat izvoljen v naš občinski odbor, kjer je sklenil spornum a klerikale, je ustanovil nedavno tamburaško društvo, čegar člani so tudi školohvezni otroci in mlad cerkovnik Dne 30. decembra je priredil v šoli koncert, pri katerem se je točilo tudi vino, liker in buteljke. Konec vinškemu razpoloženju je bil šele ob 4. uri jutraj, kakor je prišlo v vasi med fanti do pretepa in je tudi več šolskih otrok privrskalo domov. Vstopnice za koncert so imele pečat šolskega vodstva. Ostalo učitelstvo se prireditelji ni udeležilo in je tako skupno s posteno javnostjo obsodilo kulturni škandal, da je vzgojitelj in vodja šole ustvaril iz kulturne delavnice boznicu pijanstva.

VIČ. Tukajšnje županstvo je s sodelovanjem občinskega odhoda in z darovi dobrih ljudi oskrbelo tudi letos prav lepo božičnico «vni kulski mladini». 72 učencev in učenk je dobilo nove čevlje in 8 obleke. Vsem darovateljem se iskreno zahvaljuje imenom obdarovane šolske mladine — Ivan Štrukelj, nadučitelj.

ST. VID PRI LJUBLJANI. Naj mi bo ob zaključku staroga leta dovoljeno nekaj pripomb na račun napredne javnosti. Je to le moje skromno mnenje in še nimam prav, prosim blagohotnega poslušalca. Priznati moram, da se je marsikaj pogrešilo, v marsičem pa tudi napredovalo. Z žalostjo pa moram ugotoviti, da bi se lahko mnogo več storilo, kakor se je. Vzrok je stara naša bolezen: oče razpirati in pudenjevanje mlajših s stari starejših in obratno. Pri tem trpi skupnost, ker se vse dobro in zdrave si le porabi za spore, na račun skupnih interesov pa se napravi malo ali nič. Tega se moramo v bodoče varovati. Sta rejši so v resnici običajno izkušenejši in umirjenejši, s tem pa se ne rožnjo, da so nezmojljivi. Mlajši so temperamentnejši, hitro odločujoči — kar pa še ne pomeni, da niso morda zdravih razorov. Nesrečna starostna razdelitev je pripomogla ravno pri nas v št. Vidu, da ne beležimo ob zaključku staroga leta rezultatov, kot bi jih lahko. Zato pa kličemo vsem: Z novim letom skupno kot en moč, v boj za napredno misel. Eden ni morda nikjer tako potrebuja kakor ravno pri nas. Vsak, kdor pozna šentvasko okolico, je smutna za najbolj navdušeno na Gorenjskem. Resni da ljub. priznamo tudi mi: Potrebno je, da najdejo in strogo enotno postopanje za boče. Le tako bomo pripomogli napredni ideji v našem okolju do zmaga. Ob avcem leto se spominjam obenem dolgo letnega delovanja g. Josipa Matjana za demokratsko povzdigo našega človeka in mu kot najstarejšemu borcu za zapredno misel v našem kraju kličem: Še na mnoga nova leta! Enako tudi vsej napredni javnosti. — Senčiččan.

KRSKO. Božičnica «Podružnice Kola jugoslov. sester Krško-Vidmarje», ki se je vršila v nedejlo dne 23. decembra v sokolski dvorani v Krakem, je prav lepo uspela. Oldarovanih je bilo 33 revnih šolskih otrok iz Krškega in Vidmarje obledo, obnavlamo; nogaviciami ter slačicami. Po pozdravnem nagovoru predsednice Kola, je ob živi sliki jaslice, prav ljubko deklamirala mala učenka l. «azreda osnovne šole, narkar je zapel zbor učencev primerno božično pesmico. Nato se je vršila oldaritev, po tej pa se je zahvalil učencev V. razreda osnovne šole vsem plemenitim darovalcem, ki so na katerikoli način pripomogli, da je mogla podružnica oldariti toliko revnih otrok in poleg tega preskrbeti še pet mestnih revežev za praznike z živili. Podružnica Kola je z uspehom božičnice lahko zalovljna in naj vtrajno nadaljuje svoje započeto delo na kulturnem polju.

SVETINE. Naš župnik postaja, odkar mu je zaradi njegovega ljubezanja nepristranska i vanjkovska požarna bramba odpovedala pri blagosloavljanju novih zvonov, vedno bolj predren. Spozabil se je tako daleč, da je imenoval celo a prižnice vse one, ki čitajo napredne liste, za nevernike, hvallj pa seveda na vse pretege «Slovenca» in «Straz», ki pod zaščito imunitete kradeta čast poštenim ljudem. Župnik opaža, da hrepeni svetinsko ljudsko po luči napredka in kulture in zato toliko vročice. Vsi slovenski napredni listi se naprožajo, da pošljejo vsak petek po nekaj neprodanih listov na bralno društvo Svetine, pošta i vanjkovec. Na župnikov pritisk in zahtevo klerikalne posojilnice je bočilo tuzrove W. zastajl svojo preteklost in

skočil v župnikov tabor. Za take vrste narodnjakov nam seveda ni nič žal. Župniku častlamo na novem uspehu!)

Najleotši Silvester

Poznaš li naše planine po zimi? Poznaš jih, ko je v njih doma največja lepota? Tu je tisoč nepoznanok rok v srebrnem liligranu dovršilo nepojmljiv okras stotinam dreves, ki rastejo v modro in bleščeče nebo. Ali pa te temne, neprodorne megle zavlejejo in v njih grmi čez stene uničujoči plaz; ali pa sije z neba, črnega kakor kitajski tuš, na milijarde zvezdic, ki so mirneje, bolj zlate in bolj domače, kakor one, ki jih vidiš v mestni noči. Okrog tebe diha mir in v ušesih zveni tišina, ki je absolutna. Temperatura do 30 stopinj pod ničlo te ne trapi, marveč ti je nekaj samoumevnega. Se le čez čas te prisili, da stopiš zopet v zavetje.

Da, Bolinjec se ti več ne čudijo. Le Ljubljancem se včasih debelo gleda in z glavo zmaže, ko sreča smučarja na poti na postajo. Ven iz ozke izbe in tomačne ulice Res, da je Ljubljana te dni lepša, ko je res bela, toda koliko lepše je zunaj!

Sirno štrle okrog Ukane stene Persilca, Komarča, bastije Komne in Mokrega vrha, inrke so s svojimi silvimi in belimi progami. Od daleč grmi Savica. Sneg je trd in škriplje. Mrz pritiska.

V soboto je četica smučarjev odšla na Komno, na planino na Kraju. V torek se je vrnila. Kaj je bilo vmes? Sportnik, smučar, ki gre tudi na novo leto v naše planine, ve, da se ta kras opisati ne da. Niti fotograf ne more od daleč podati tega krasu, čigar glavni stebri so zrak, svetloba, sneg, mir. Kdor pa nima za prirodu smisla, temu bi bilo odveč, če bi pesnik pesnikov mogel podati iz najgloblji glubin to, kar je doživel tu gor!

Suma, — je li si ti naša stara znanaka? Smreke štrle navzgor, toda njihovi vršiči ne šume; po vejah se ne glase tice; voda ne žubori. Na ledenih perutih je zavlelo, gozd je otrpnil. Duhil pa je srebrn oklep, veje se šibe. Od nikoder ni glasu, ki bi motil sveti mir začarane katedrale. Molče se vspenjamo po vedno bolj strmih enoličnih serpentinah, do zatreze, potem dalje po brdih vedno višje, do cilja.

Drugo jutro: Pred nami v prvem solnčnem svitu vsa veriga od Črne prsti do Vogla. Podrta gora s Škrbino, oba Bogatlna, Lanševica, Celc, Vrata, Vogel, Lepva špica, ohe Plčarici, ohe Kogel, Debeli vrh, Greda, daleč na iztoku Savinske planine, Storič, vsa Jelovica, Ratitovec, Možic, Blegaš, pod nami Bolinj, — okrog in okrog «zemlja je naša zahrepenela, zakipela», dvignila se kakor val proti nebu. Na ogonu stojimo in gledamo pod se in okrog, nad nami je nebo kakor ribje oko...

Planina na Kraju molči. Začarano mesto, zakleta vas. Na vratih poednih zgradb se govore napisi: «Mannschafschküche, Marudenzimmer, 81 Manne», s pokopališča štrli križ, nekateri visoki dimniki slepo gledajo v nebo. Vojakov ni, ni več granat in aeroplanov, ni planširja Česnjank niti silarjev niti njihovih rjavo-belo lisastih krav. Razdrapane doline so pokrite z belim kobcem. Pod Podrto goro spl Junak Roko Rodanovič, — ime je bilo lani še čitljivo na polomljenem lesenem križu, — in poleg njega tisoč nepoznanih vojakov. Mi pa gledamo z Bogatlnovega sedla na naš Krn, na naš Rdeči rob, dol v naš Tolmin. Mejniki so pod snegom. Italijanska meja na stražnica se je pod njegovo težo porila. Meje ni in vse to je naše... Daleč naokrog ni živega bitja. Pač, dva črnobela večja ptica sfrlotata nekam medlo v dolino. Tovariš mi pove, da sta nekakšne kokoši kuli, — jaz nisem lovec in kmalu pozabim celo na ime. Pogled na začarano kraljestvo Zlatoroga ne dopušča poleg sebe še misli na druge interese.

Nazaj nas neso zveste «dijce», ozki smučino ršejo v sneg in pojejo pod nogami, tebi se pa zdí, da so ti s hrbiti zrasle peruti, ki te sigurno in lahno nosijo in obenem pokorno slede vsaki tvoji misli in volji.

Ob šestih zvečer se okrepčamo, postavimo smrečico na mizo, specialise nam zvari Silvestrovo bovlo in zmeša vino, silvovko, oranže, limone in še druge sestavine. Ne mnogo, po pol vroče skodelice pride na vsakega. Boljšega punča ta dan ni imela vsa Ljubljana. Ob osmih zvečer smo si želeli vsega nove leto in zlezli pod svoje seboj priučene «kocce». Za seboj smo imeli enega najlepših dni leta in življenja.

Novoletni dan je bil dan povratka. Zopet so smučke zarisale ozke svoje smučine, toda serpentine so navzdol prehitrlo minevale. Popoldan nas je vrnil civilizaciji. Britve, topla voda in milo so stopili v akcijo, v Boh. Blister smo se pozdravili s številnimi skupinami mladih, čeprav večina dolinskih smučarjev in njihovo interlorno, čeprav sorodno species, s sankci. Noro zakutjeni vlak nas je vrnil Ljubljani. Obili bili smo, da jo pri prvi purgarsko močjo priliki zopet zapustimo, izvršujmo svoje geslo: «Nazaj v planinski raj!» To pesem bi vlada morala pevskim in plovskim društvom zabraniti. Poj jo si, kdor jo razume, ne poj je pljanje grla, marveč iz veselega srca. Nikdar ni planinski raj res tako rajski, ko sedaj od novega leta do srede marca. Na pram tel krasoti je najlepše poletje reven zmrzavek in bled odsev toga, ki priroda premore po zimskem kresu.

Iz življenja in sveta

Zagrebska senzacija

Zaključek obravnave.

V soboto pred novim letom je bila razprava proti Paskljeviću zaključena. Trajala je od 4. ure popoldne do desetih zvečer. Govorila sta Paskljevićeva bratnica dr. Stožar in dr. Pavlović. Prvi zagovornik se je trudil zmanjšati obtožbeno krivdo, kar se mu pa ni posrežilo. Kuncino je izjavil, da gmotne škode ki jo je povzročil Paskljević, ni dolžan poravnati Paskljevićev oče in da naj to zahteva po materialni odškodnini. Za Stožarom je govoril dr. Pavlović, ki ni povedal nič novega. Ovrgetil in omilil ni pobeval hude obtožbe, katere je državni pravdnik naperil proti Paskljeviću.

Ob 10. zvečer je predsednik senata pozval obtoženca, naj izjavi, če ima kaj pripomniti. Paskljević je vstal in dejal: »O. državni pravdnik hoče vedeti več nego jaz. On hoče znati, kako se je dogodil zločin. Zakaj ni bil torej tudi on zaprišen in zaslišan kot priča? Kaj hoteli storiti jaz, če niste vi tega naredili? Nimam ničesar pripomniti...«

V nedeljo, 30. decembra so Paskljevića prepeljali iz čuvališča za mladoletne zločince v zapor za odrasle. Paskljević je proti temu protestiral in nad početjem godrnjal, toda končno se je vdal v svojo usodo. Novo leto je dočkal že pod streho nove ječe.

Nenavaden samomor pred dunajsko dvorno opero

Nekaj minut pred novim letom se je zgodil pred dunajsko državno opero nenavaden samomor, ki je vzbudil veličansko senzacijo. Neznani mladenič si je položil v usta ekrazitno patrono in zažgal vžigalno vrvič. Posledice so bile strašne. Truplo mladeniča je ležalo v ogromni mlaki krvi, glava je bila popolnoma razbita. Možgani in deli kosti so ležali okoli 20 korakov proč. Eksplozija je bila tako močna, da je na opernem gledališču popokalo več šip. Sedem korakov od razmesarjenega trupla so našli kapo in del vrvi, na podlagi katere so potem strokovnjaki dognali, da si je neznaniček položil v usta ekrazitno bombo in jo zažgal s pomočjo dvojne angliške vžigalne vrvi. Pozneje se je ugotovilo, da je samomorilec rudar Hermann Kürbis, ki je nekaj ur poprej izvršil roparski napad v Kohlengasse skupno z nekaj tovarišmi, ki je bil neopredno po ropu aretiran.

Trgovka s perutlino, Sarlota Fleischer se je na Silvestrovo okoli osmih zvečer vračala sama domov. V roki je imela torbico, v kateri je bilo 25 milijonov Ka. Ko je prispela v Kohlengasse, sta nenadoma skočila pred njo dva mladeniča, jo vrgla na tla in oropala, nakar sta zbežala. Eden izmed napadalcev, monter Robert Kühne iz Sasse, pa je bil kmalu nato aretiran in je pri zaslišanju priznal, da je drugi zločinec monter Hermann Kürbis. Oba mladeniča sta prišla iz Nemčije in iskala delo na Dunaju. Stanovala sta v hotelu, zapravila ves denar, ki sta ga imela s seboj in se potem odločila da si z roparskim napadom izboljšata težavni položaj. Z denarjem sta se namenjala vrniti v Nemčijo in se izseliti potem v Španjo, kjer sta upala dobiti delo.

V Kürbisovi sobi v hotelu so našli naprtnik, v katerem je imel še tri ekrazitne patrono. Samomor je izvršil Kürbis samo zato, ker je videl, da mu je poltja že na sledu.

Blizina ljubljenskega bitja

Med dvema osebama, ki se globoko ljubita, lahko nastane razmerje hipnotiziranja in hipnotiziranja. Drug sluti drugega. Čuti njegovo prisotnost ali njegovo blizino. Cesar drugi niti ne slišijo, razločuje dotičnik povsem jasno. Korak ali glas izdaja, da ljub-

ljence prihaja ali da je že v družbi. Tako razmerje je bilo med Heleno pl. Racowitza in Ferd. Lassalleom. Ona sama je v svoji knjigi pripovedovala več primerov take vrste. Tipičen je posebno sledeči primer:

»Ko sem stopila ob Holthoffovi roki v plesno dvorano, mi je pošepetal moj spremljevalec: »Tako, dete, ... zdaj pa pogledava, je li on (Lassalle) že tukaj.« Ne da bi pomislila, kaj pravim, sem odgovorila mirno: »Ne, njega še ni tukaj... čutili to.« Dasi se zdi čudno in se je tudi Holthoffu zdelo čudno, je bilo to resnica. Jaz pa nisem imela občutka, ki me je obšel vselej, kadar je bil Lassalle v istem prostoru z menoj. Tega Holthoff ni vedel, zato je odvrnil skoraj nevoljno in porogljivo: »Za božjo voljo, dete, ne začneš kaj z nerazumljivimi historijami! Ako hočeš uganjati somnambulne slutnje, vas takoj zopet odvedem domov!« A v tistem hipu sem se zganila — nepopisni občutek je bil tu, in brez vrle sem dejala napol glasno in drgetaje: »Zdaj prihaja!« Holthoff se je ozrl in skoraj jezen, da imam prav, ter strmel nad mojim stanjem je rekel: »Resnično — zdaj prihaja!« Stephen Leacock:

Svetovni potnik o Aziji, Ameriki in Evropi

Svedski potopisec Sven Hedin je danes gotovo najznamenitejša osebnost med svetovnimi potniki. Oddaleč se moreta meriti z njim samo dva sodobnika: Nansen in Amundsen. Toda ta dva nista tako univerzalna kakor Sven Hedin. Sven Hedin pozna ves svet in je doma v Transhimalaaji prav tako kakor v Evropi in Ameriki.

»Svenska Dagbladet«, največji štokholmski dnevnik, priložuje razgovor s svojega urednika s Sven Hedinom, ki se je koncem decembra vrnil s svojega velikega potovanja po Ameriki, Kitajski, Japonski in Rusiji. Njegove izjave so senzacionalne. Hedin se je mudil sedem mesecev v Ameriki, kjer je opazoval življenje in si beležil tehtne dogodke. V Ameriki je po njegovi sodbi najpomembnejši mož tvorničar avtomobilov Ford.

Hedin si je ogledoval njegove tvorniške naprave dva tedna. Podjetje vodi Ford osebno. Potopisec meni, da je Ford danes prva osebnost v Ameriki. Enako velik je kot industrijalec, finančnik, organizator in človek. Njegova humanost je brez primere. Energičen je tako, da mu je težko najti para pod soncem. V svojih tvornicah zaposluje 165 tisoč delavcev, za katere skrbi prav po očetovsko. Poleg svoje dobrote pa je natančen in strog do skrajnosti. Kateri delavec se uplani, je na mestu odpuščen. Vsakdo mora biti v izvrševanju svojih dolžnosti točen kakor zlata ura. Fordove tvornice izdelovajo dnevno 6500 avtomobilov. Računa se, da bo to število v par letih poskočilo za polovico.

Fordova kandidatura za predsedniško mesto bi bila prava sreča za Ameriko in Evropo ter za človeštvo sploh. Bugataši so proti Fordu; revni stoje za njim. Ford je mož, ki hoče v prvi vrsti ugodno in pravično nivelacijo življenjskih razmer. Zato zastopa naziranje, da je treba znižati cene premoži na ta način, da se premožniki podražijo. Tudi železnice se morajo poceniti. Sploh je njegov program vsestransko izboljšanje človeškega življenja. Kako razume nivelacijo življenjskih razmer, kaže primer iz njegove industrije, kjer se prodajajo avtomobili na obroke. Odplačevanje znaša samo po pet dolarjev hkratu. Ford je najbogatejši mož v Ameriki; Rockefeller je daleč pod njim.

Iz Amerike se je Hedin podal na Japonsko. Potres je bil takrat še razdejal Yokohamo in Tokio. Yokohama je popolnoma uničena, tam ni ostal niti ka-

men na Kamnu. Japonci pa so s svojo brezprimerno požrtvovalnostjo zacelili že mnogo ran, katere jim je prizadejal potres. Vse svoje sile so osredotočili na omiljenje strašne nesreče, ki jih je bridko udarila. Tokio postaja po potresu lepše in zanimivejše mesto, kakor je bilo prej. Hiše se grade po sistemih, ki čuvajo zgradbe tudi pred potresnimi katastrofami.

Se lepše kakor na Japonskem pa je na Kitajskem. Kitajska je najbolj simpatična dežela, kar jih je prepotoval in proučeval Hedin. Njena kultura je vsega občudovanja vredna. Ljudska psiha zasluži največjo pozornost in uvaževanje. Peking je pravzaprav znanstveno središče te čudovite države, ki obstoja iz nebroj državice. Kitajci ljubijo svojo domovino, so pridni in delavni in po tej strani lahko služijo za zgled.

Sven Hedin se je peljal iz Kitajske preko Mongolije v Rusijo. Potoval je v avtomobilu sedem dni. Ko je prišel v Moskvo, ga je sprejel komisar za ljudsko prosveto Čičerin; Hedin je imel predavanje, v katerem je govoril o svojih vtisih na potovanju. Znanstveno delo v Rusiji se krasno razvija. Ljudska izobrazba se dviga, neopisnih je vedno manj. Žeja po znanju je splošna in pekoča. Vse hrepeni po izobrazbi in izpopolnitvi.

Rusija je po Hedinovi sodbi država bodočnosti, ki ima več razvojnih možnosti nego Amerika. Naravna bogastva ji odpirajo tako ugodne perspektive, s kakršnimi se ne more pohvaliti nobena druga kontinentalna zemlja. Povsod vlada mir in sigurnost. Povsod se mrzlično dela, kajti treba je nadoknaditi kar je porušila revolucija.

Sven Hedin, katerega so sprejeli rojaki v Stockholmu z velikimi častmi in slavnostmi, bo popisal svoje potovanje v debeli knjigi, za katero je lastnoročno narisal nad sto petdeset slik, katere bodo priložene potopisu kot nazoren tolmač Hedinovih študij ameriškega, azijskega in vzhodnoevropskega življenja.

Sven Anders Hedin je švedski znanstveni raziskovalec, rojen l. 1865. v Stockholmu. Studiral je v Stockholmu, Upsali, Berlinu in Halleju filozofijo in začel po dovršenih študijah potovati po svetu. Njegova prva pot je bila na Kavkazijo, Perzijo in Mezopotamijo. To potovanje je podvel l. 1885 in 1886. L. 1890 je zopet obiskal Perzijo, Turkestan, Buharo in Transkaspijo, v letih 1893 — 97 pa Turkestan, Pamir, Tibet in obližnje kraje. Pozneje je prepotoval himalajsko pogorje v Aziji. Številno njegovih znanstvenih spisov o teh ekspedicijah je ogromno. Najbolj je menda znana knjiga »Transhimalaaja«. Pred svetovno vojno je bil Hedin v nemški politični službi ter je iskal primerne zveze Berlin-Bagdad. Med vojno je bil gost nemške armade in poveličeval njena dela. Napisal je knjigo »Narod v orožju«. Izid svetovne vojne ga je zopet navdušil za delo na znanstveni podlagi. Kot tak je dovršil sedanje potovanje, katerega bo zopet popisal. Hedin je nedvomno najboljši živčni potopisec na kontinentu. Tudi v Ameriki nima sebi enakega.

Po slovanskem svetu

Razstava češkoslovaške umetne obrti

V nedeljo 15. t. m. je bila v Pragi odprta druga razstava »Zveze češkoslovaškega dela«, ustanovljena od Ivana Kotěre za zaščito in pospeševanje umetne obrti. Ne samo umetniki, ampak tudi obrtniki in industriji so dali inicijativno za to društvo, kajti s vzgojo naroda raste njegova potreba po kvalitetnem delu in industriji ali konkurenca s tujino k umetniškemu spopolnjevanju produktov. Organizacija obsega vse panoge javne produkcije od pohištva do kozarica in zaponke, postavlja vankemu materialu njegovo prirojeno formalno zahtevo ter posoja reformatorično posebno v industrijske izdelke. Slavnostni govornik pri otvoritvi druge razstave, ravnatelj dr. F. X. Jirák, je zaključil svoj govor s programnim stavkom: »Ni treba, da bi bilo vse lepo tudi drago!« V tem smislu je nova razstava pregled dosedanjih rezultatov in priprava za udeležbo češkoslovaške umetne obrti na modnarodni dekorativni razstavi v Parizu leta 1925, kjer so Čehi odločeni doseči častno mesto, odgovarjajoče njihovu naporu. Interiere razstave, ki obsega desni spodnji trakt umetno-obrtnega muzeja, sta priredila prof. Pavel Janák in arh. St. Ložek, učenec prof. Plečnika. Obsega vse panoge umetne obrti ter podaja neobičajno visoko stopnjo razvoja čel. obrti, kar ima tudi svoj pozitivni narodnogospodarski pomen. »Zveza čel. dela« pridobiva vpliv in postane za Čeha v kratkem isto, kar pomeni za Nemce »Werkbund«.

Sovjetski tisk in ruski kmet

Sovjetska vlada je poslala na deželo nekega sodruga, da dožene in ji poroča o uspehih sovjetskega tiska na kmetih. Sodrug se je odpravil na deželo, hodil od kraja do kraja, opazoval ljudi, beležil, kar je doživel in je naposled prišel na zborovanje ruskih časnikaev v Moskvo, kjer je razvil sledečo sliko:

Voroneška gubernija šteje tri milijone prebivalcev. Med njimi je 250 tisoč pismenih, a na časopise je naročenih stamo ... sto ljudi.

To je po mnenju sodruga popolnoma razumljivo. Vzrok pišni razširjenosti tiska na ruski vadi je iskati v nerazumljivem jeziku, ki ga pišejo časopisi. Listi navadno ponarejajo »narodno govorico« s svojeverstnimi izrazi, ki odbija kmeta. Še bolj pa škoduje časopisju nekritično kviljanje proletarskih junakov. V takih člankih ljudstvo splošno govori, da vran vrano ne izkljuje oči. Vlačni tisk je popolnoma brez vpliva in sniži samo tistim, ki pišejo, da s tem služijo denar.

Prav žalostni so trije podatki o politični podkovanosti delavcev in kmetov. Na vsi njih ne ve, kaj pomeni sovjat narodnih komisarjev. Nihče ne pozna po imenu Čičerina, Kalinina in drugih. Edina zasluga sovjatskega časopisja so baje »razkrinkavanja«. Toda tudi za temi razkrinkavanji se pogosto skrivajo osebni računi, izsiljevanje denarja itd. Nihče ni varen pred rdečim dopisnikom, če se mu le količikaj zameri. Odtod izvirata strašna moralna kuga, ki razjede ruski narod pod sovjetsko vlado. Kmetje radi postrežejo dopisnika, dokler »jemlje pametno«. Če pa postane požrešen, dobi batine in se trikrat večkrat zgodi, da ga ubijejo. Za sovjetske razmere je naravnost značilna pomanj, s katerim se trkajo rdeči časnikaev na praz, češ, da je njihov poklic na samo duševno naporen, ampak vili fizično nevaren. Kakšne nazore ima o tisku sovjetska vlada, pojasnjuje izjava načelnika sovjetskega tiskovnega urada, ki je de-

jal, da Rusija ne raji tiska, ker ga lahko nadomesti vohunstvo...

Dva jubileja. Nedavno je praznovalo založništvo Laichter 30-letnico in založništvo Topič 40-letnico svojega obstoja. Obe založništvi sta važni podjetji in na njihov razvoj se veže lep kos češke kulturne zgodovine. V večih vrstah sta obe utirali novo pota češki knjižni in okrepili razvoj in razcvit marsikatero prej slabotno ali komaj razvite veje narodne kulture. Topič je bil n. pr. prvi, ki je izdal v reprodukcijah celokupno delo največjega češkega slikarja Josefa Maseš. Obenem je založil izbrana dela važnih čeških pisateljev, kakor n. pr. Beneša Třebízského, Sv. Cecha, Viktora Dyka, Hermannova, Helečka, Jana Neruda in Svatka. — Velik pomen za češko znanost ima založništvo Laichterovo. Tam je n. pr. prišla izhajati leta 1892. velika in važna revija T. G. Masaryka »Naka doba«, ki skupno z revijo »Athenaeum« znači početek novega, bogatega razdobja češkega duševnega razvoja.

T. G. Masaryk, Ivan Hus. Naš preporod in naša reformacija. — Znamenita knjižica je izšla pravkar v četrti izdaji (Praga 1923, Bursik & Kohout, str. 193, 8") in je dopolnjena s nekaterimi preizkusnimi odstavki, ki se tičejo istega predmeta. Tu je natisnjeno predavanje iz leta 1899. »Hus českomu diáštstvu«, predavanje iz leta 1910. »Mr. Hus in češka reformacija« in dva odstavka, ki se tičeja Husovega spomenika in jih je Masaryk napisal kot odgovor na hude polemizne napade leta 1895. Končno najdemo v knjigi češki prevod francoskega predavanja, ki ga je govoril prezident 6. julija 1915 v veliki reformacijski dvorani v Zenevi. V tem predavanju je veliki osvoboditelj javno proglasil boj češke ideje Avstriji in je utemeljil to dejstvo z idejami češke reformacije in preporoda ter ustanovil program humanitete. Masarykova knjiga o Husu je prevedena na erbohrvaščino, seveda brez omenjenih dopolnil.

»Kako se je množila Kulichova Nanka«. Češki »Narodni Listy« poročajo, da se pripravlja veseloigra z zgorajšnjim naslovom, prirejena po romanu Ignata Hermannova »Kako se je motila Kulichova Nanka«, kateri roman je izšel v slovenskem prevodu v založništvu Kleina mayr & Bamberg.

75 % poljske meje ogrožene. Grof Aleksander Skrzynski je pisal knjigo v informacijo angleškega govorečega sveta. Namen knjige je obramba poljske vojne moči, odnosno odklonitev očitanih militarizma. Njegov argument je: Poljska je od vseh strani obkrožena od pravih in potencialnih sovražnikov. Zato mora imeti veliko armado, ki porabi polovico državnih prejemkov. V tej knjigi naveda grof Skrzynski, da po poljske meje 75 odst. stalno ogrožene, 20 odst. negotova in le 5 odst. meje je sigurnih.

Komunizem na vasi. Moskovska »Izvestja« priložujejo pismo nekega vaškega župana iz kostranske gubernije. Moč se pritožuje nad zlostnostjo ljudstva in piše: »Kmetje se niso dozoreli za komunizem. Za primer navajam košnjo. Cela občina n. pr. gre kositi travo v gozd, kjer ni mogoče razdeliti sveta med posameznike. Može pa gredo na delo tako-le: eden stoji, kad in se naslanja na koso. Dugi zelo dolgo kleplje in brus koso. Tretji gre nabirat jagode. Četrti se valja v travi in se pogovarja s petim. Vsi čakajo in pričakujejo, da bo že nekdo pokosil travo, pograbil in razdelil deleže. Toda popolnoma drugačna slika nastane, če se kosi razdeljen travnik. Kmetje so v teh primerih brezno živi in vsak kosce dela kakor da mu gre za kozo. Vsak kmet bi namreč sam rad dobiel mejo med svojim in sosedovim. Zato vsakdo hiti h koncu lastnega deleža in izrablja priliko, da oskoduje sosedu za kolikor mogoče lepo kopiceno seno«.

Georges:

Kofe

(Čebjanje.)

Z Munlo Bekirjem sva se srečala ravno na pragu kavarne: on je odhajal, jaz pa prihajal. Pa me je potegnil seboj in rekel:

— Kaj boš hodil notri, saj tako ni nič posebnega v novinah, zaradi tiste corbe, ki ji pravijo kava, pa ni vredno, da bi notri hodil. Pojdi z mano v Šiško.

In sem šel z njim. Začel mi je govoriti o kavi.

— Ne vem, kako je to, da v Ljubljani nikjer ne dobijo kave, ampak povsod le kofe. Ljudje mislijo, da je vseeno: kava in kofe, a to ni res. Zastran tistih par zrn kave, ki jih zmešajo s cikorijo, kofe še ne postane kava.

— Beseda kava je iz arabske besede »kave« in pomeni moč. Cikorija, korenje, figov, želodov, ječmenov, sladnih in ne vem kakšen še kofe pa še zdavnaj ni moč. Pa pravijo ljudje: kava kri suši, razburja živce, je škodljiva za srce itd., ječmenov kofe je pa zdrav, čeprav tako lepo ne diši. Takri ljudje se mi zde, kakor tisti učenjaki, ki jih je posebnost med Nemci dosti, ki propagirajo take iznajdbe kakor vino brez alkohola, kavo brez kofeina, čaj brez teina, tobak brez nikotina itd. Za božjo voljo jaz pijem vendar vino zaradi alkohola, kavo zaradi kofeina in tako naprej, pa ne

zato ker teče. In kakšen tobak je brez nikotina?

— Lastnosti in čednosti kave so menda odkrili v trinajstem stoletju v Arabiji. Neki arabski šejk je opazil, da so postali velblodi, ki so objedali kavov grm, čili in sveži. Koliko polkusov je bilo, da je nastala kava v današnji obliki, kdo ve. Spočetka je bila znana samo v Arabiji, odtod pa se je razširila po Egiptu in po Siriji. V Carigradu je prišla šele leta 1554. Dobrih sto let pozneje so jo zanesli Benečani domov in kakih deset let pozneje pa Francozi v Marseillo in na Francosko. Leta 1671 je bila ustanovljena prva kavarna v Marseillo, prej pa so jo pili samo po trgovskih hišah. Kmalu nato je postala kava poznana v Londonu. Na Dunaju je otvoril, kakor znano, prvo kavarno neki Kolzicki kmalu po turškem obleganju Dunaja. Kdaj je bila odprta prva kavarna v Ljubljani, pa ne vem. Le to mi je znano, da so bili še pred nedavnim časom ljubljanski kavarnarji po večini romanski Slovenci.

— Kakor sem že rekel, pri nas ne poznamo kave, temveč samo kofe. Dobra sirova kava pade v vodi na dno. Ako se vlije nanja vrele vode, postane citronasta. Dalje mora biti dobra kava drobna, okrogla, vzbodena, vleči mora na rumenkasto, zeleno, najboljša na sinjo, ter mora imeti prijeten, sladak vonj.

— Največja umetnost obstoji v praznjenju kave. Toda urli nas po navadi ka-

ve ne prazijo, temveč žgo. To pa zato, ker so ljudje mnenja, da je kava dubra šele takrat, kadar je prav črna, toda taka barva se doseže tudi z biksom. Kava je lepo pražena, kadar postane rjavorumen, ali, da se točno izrazi, kadar izgubi od svoje teže 12 odstotkov.

— Najboljša kava je po turško napravljena. Turki prazijo kavo v vroči peči, čim počasneje, tem bolje. Kadar začne kava prasketati, se takoj odstavi od ognja. Nato jo v možnarju, dokler je še gorka, stolčijo, potem tako denejo v lonec in jo na zmernem ognju počasi pečejo, da začne prijetno dišati, na kar jo z gorko vodo od zadnje kuhane kave polijejo in toliko časa držijo na ognju, da se napravi na vrhu bele pene; vreti pa ne sme, temveč samo malo pokipeti. Potem pa jo prelivajo iz lonca v lonec, da se učisti, kar se prav kmalu zgodi. To je stari turški recept za črno kavo. Seveda je taka manipulacija zamudna.

— Ako hočeš imeti dobro kavo, jo po praznjenju najprej izberi, to se pravi odstrani vsa ožgana zrna. (Pozabili sem ti povedati, da se mora kava praziti v odprti posodi na lahnem ognju. Tisti zaprti stroji za praznjenje niso zanič, ker se ne dajo čistiti.) Nato se izbrana kava dobro stolči v lesenem možnarju, preseje skozi gosto sito in skuha na vodi od zadnje kuhane kave. Baje je kava še boljša, ako se v zmevoda iz železnatega zdra ilnega studeca. To pa seveda ni povsod možno.

— Vse to, kar sem ti dozdaj povedal, pa velja le za črno kavo. Govoriti pa moram tudi o beli kavi, ki velja pri nas za hrano. Dobro belo kavo dobiš le, ako jo kuhaš tako, kakor sem ti prej povedal, toda nič na vodi, temveč naravnost na — mleku. Poskusi to pa boš videl, kaj se pravi bela kava. Zakaj neki noben kavarnar ne pride na to, da bi tako belo kavo prodajal n. pr. popoldne.

— Zdal pa že vidim, sem rekel, »da je bilo vse, kar sem dozdaj pil kot »kavo«, res samo kofe.«

Munla Bekir se je ponosno zravnil in rekel:

— In še ta kofe je po kvaliteti, kvantiteti, režiji in postrežbi v vsaki kavarni drugačen, cene pa so pri vseh kavarnarjih enake. Seveda iz »solidarnosti« in da se prepreči »umazana konkurenca«. Toda prusim te, ali ni to umazana konkurenca, če dobiš kje namesto, če že ne kave, pa vsaj kofeta ostudno čorbo, brez duha in okusa!

Munla Bekir je postal hud in je nadaljeval:

— Toda do kave, ki kri suši in razburja živce, pri nas še dolgo ne bomo prišli, temveč bomo še nadalje pili kofe, ki sicer nima ne okusa ne duha, toda je zdrav.

Korakala sva molče po Gosposvetki cesti in prišla do Igrišča sportnega kluba »Ilirije«. Munla Bekir je očividno pozabil na kavo in kofe, kajti začel je:

— Lei, takih stvari kakor je branje

žoge ali nogomet, mi včasih nismo poznali. (Mimogrede omenjam, da se pravi žoga po slovensko meček. To je domača beseda, ne pa lopta, kakor je nekdo predlagal menda v »Jutru«.) Mi smo »klinc bilis«, in sicer najrajši na »Jarmarskem placu«, kakor so Ljubljančani rekli, to je na sedanjem Krekovem trgu. Takrat pa še ni bilo tam tistih kulst, ki se jim pravi »Mestni dom«, temveč so stale same lesene barake, kamor so pkerice spravljale perilo. In kadar so kakšne komendije prišle v Ljubljano, so tam postavile svoje šotore. Seveda ob takih prilikah smo opustili vse igre, ker smo imeli s komendijami dovolj opravka. Nadalje smo se šli »koza klamti«, navadno pod starimi ščanci na Gradu, »ravbarje in žandarje« v smrekah na Gradu, ki so bile pa takrat majhne in do tai razrasle ter zaradi prepovedane ljubezni zelo na slabem glasu. Sedaj so smreke velike in se imenujejo Regaljev gaj, na sredi pa stoji kapelica Matere Božje. Pred smo pa imeli še neko igro, ki ti jo moram popisati. Igrali sta dve po številu enako močni stranki: eni so držali, drugi pa skakali. Kako se je držalo? Prvi se je prijel za kako smreko, zid, ograjo ali kaj drugega trdnega. Če ničesar ni bilo se je sklonil, stopil s eno nogo naprej ter se oprl s rokami ob kolena, da je trdno stal. Drugi se je oklenil prvega okoli pasu, glavo pa je nagnil ob bok prvega. Na isti način se je oprl tretji drugega. Četrti tretjega

Gospodarstvo

Gradnja železnic v naši krajevini po vojni

I.

Vojna furija je pustila domala vse železniške proge v Srbiji razdejane; mostovi razbiti, postajna poslopja in skladišča požgana, celo proga sama in tračnice na mnogih krajih raznesene in uničene, enako vagoni ter lokomotive. Dolgo je trajalo, preden so se proge v Srbiji restavrirale, da je bil možen na njih zopet roden promet v predvojnem obsegu.

Takoj nato se je pričelo izpopolnjevanje železniškega omrežja, kar predstavlja gotovo glavni predpogoj za normalno razvijanje naših gospodarskih razmer. Finančna kriza v prvih letih je bila latentna, zato je razumljivo, da so bila na razpolago majhna sredstva, in da so tudi novo zgrajene proge maloštevilne.

Najprej sta se obnovili vojaški železnici iz Gradaka na Vardarju preko Babune na Prilep in Bitoli in pa s postaje Handrijevo pri Skoplju skozi Tetovo, Gostivar in Kičevo na Ohrid. Obe ti dve progi sta ozkotirni vojaški železnici, zgrajeni za časa vojaških operacij med svetovno vojno, in moreta veljati le kot zašilna, provizorna pomoč.

V Severni Srbiji se je dogradila, večdeloma prav za prav na novo zgrajena normalnotirna železnica iz Niša na Knjaževac, ki je bila pred vojno že skoro dograjena, a so jo Bolgari skoro popolnoma porušili. S to progo je dobila Timoška pokrajina prvo normalnotirno zvezo z Donavo in z Moravsko dolino. Dalje je bila dograjena ozkotirna proga iz Lajkovca na Kolubari do Gornjega Milanovca, važen člen ozkotirne železnice, ki bo po zaključku sedaj še v delu ali v projektu se nahajajočih kosov vezala Beograd preko Užica in Sarajeva z morjem. Pravkar pa se je dogradila normalna železnica iz Beograda, oziroma Topčidera na Malo Kršno pri Smederevu, s čimer je gotova direktna zveza Beograd-Požarevac kot del znamenite evropske proge 45ega vzporednika (Pariz-Lyon-Milan-Beograd-Bukarešta-Odesa). V Vojvodini se je zgradila, oziroma spopolnila, zveza preko Tise med Sento in Čoko, tako da vozijo sedaj direktni vlaki iz Subotice preko Sente na Veliki Bečkerek in dalje bodisi proti Vršku ali proti Pančevu. S tem imamo prvo in edino železniško zvezo med Banatom in Bečko, oziroma sploh prvo železnico iz Banata v sosedne pokrajine, ako ne računamo trajekta na Donavi pri Smederevu (na Kovin).

V Hrvatski Slavoniji se je dogotovila liska železnica v oddelku od Vihovin dalje do Gospića, in leta 1922. do Gračana; ta proga pa je bila v glavnih delih gotova že pred zaključkom vojne, oziroma že pred njenim pričetkom.

V Bosni se je otvorila v glavnem že prej dogotovljena normalna proga Bosanski Novi-Krupa, ki predstavlja prvi del tako imenovane unske železnice, projektirane ob Uni na Zrmanjo-Knin-Split.

II.

V gradnji se nahajajo sedaj sledeče železnice:

V Sloveniji železnica Ormož-Ljutomer-Murska Sobota, dolga 36 km. Nova proga je zelo važna, ker bo zvezala kar dve železnici, ki doslej sploh nimata priključka na ostalo železniško omrežje, z glavno progo Pragersko-Ptuj-Cakovac, in sicer železnico Ljutomer-Gornja Radgona in Murska Sobota-Hodoš.

V Hrvatski in Dalmaciji se nadaljuje z gradnjo liske železnice med Gračcem in Kninom v dolžini 78 km. Na tej progi so bila mnoga dela izvršena že za časa Avstrije, tako da ni smatrati za preoptimi-etične onih vesti ki obetajo v najkrajšem času dogotovitev te železnice, ki bo za nas najkrajša pot v Dalmacijo. Železnica razdalja iz Ljubljane preko Karlovca-Ogulina-Knina v Split bo znašala 551 km, to je skoro toliko kot do Beograda (do Beograda iz Ljubljane je 567 km). Celo preko Kočevja po projektirani kočevski

železnici (varijanta Brod-Moravice) bi znašala razdalja 493 km.

V Bosni se gradi proga Krupa-Bihac, ki bo v ugodnem slučaju gotova že pred spomladjo; je važna kot del unske železnice.

V Vojvodini se je baš dogradila važna proga iz Titela v Bački preko Tise na Orlovat (28 km) ob železnici Veliki Bečkerek-Pančevo. To bo prva zveza južne Bačke in posredno Srema z južnim in srednjim Banatom.

V Srbiji se gradi ozkotirna proga Užica-Vardište (37 km), ki bo zvezala srbijanski ozkotirni sistem s enakim železniškim omrežjem Bosne in južne Dalmacije. Dela na tej progi pa so se jako zavlekla. Važnost te proge bo tem večja, ker se projektira kot nujna ozkotirna proga od Obrenovca na ustju Kolubare do Beograda, kar pomeni, kakor smo pred tedni že posebej opozorili, ozkotirno jadransko železnico Beograd-Užica-Sarajevo-Grui-Kotor. — Dalje se nahaja v gradnji, oziroma polaga se tretji tir na normalni železnici od postaje Stalač do Paraćina za ozkotirne vlake; ker vodi od Paraćina do Zaječara za ozkotirna proga, bo tedaj vzhodna Srbija dobila ozkotirno železnico do Adrije preko Užica in Bosne.

Potem je navesti proge, ki se imajo graditi v najkrajšem času. Med te spada železnica v Južni Srbiji iz Veleša do Stipa in dalje do Kočan, pozneje se napreje do Carevega sela. Ta proga je strateškega pomena, potrebna zlasti v svrhu obnovitve javne varnosti in reda na bolgarski meji. V razmišljanju se nahaja nujen projekt, zvezati Podgorico v Crni gori s pristaniščem Plavica ob Skadarskem jezeru. Na severu se namerava tekom dveh let postaviti most preko Donave in po njem izpeljati železnico iz Beograda do Pančeva, s čimer bo ustvarjena šele prva železniška zveza iz Banata v Srbijo. Ta proga je tem potrebnejša, ker se mora včasih pozimi zaradi ledu ustaviti promet preko Donave in je iz Srbije v sosedni Banat mogoče priti le po dolgem ovinku preko Bačke!

III.

Gotovo je, da bo morala vsaka vlada v najbližji bodočnosti posevati največjo skrb ravno gradnji novih železnic. Nekateri proge so namreč tako potrebne, da je od njih odvisen ne le precvet, temveč celo obstoj gospodarstva v posameznih predelih, in bo postavka za nove železnice morala tvoriti važno točko v vsakem državnem proračunu.

Pri tem stopa v ospredje vprašanje, katere so one železnice, katerih zgradba se absolutno ne more odlašati in ki imajo priti prve na vrsto. Uduženje jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov je priredilo v dneh od 5. do 7. avgusta l. 1922. konferenco delegatov vseh svojih sekcij in na njej so se inženjeri-strokovnjaki soglasno zedinili na sledeči najnujnejši gradbeni program:

I. Dovršiti je treba najprej proge, ki se nahajajo že v gradnji, in sicer lisko železnico, progo Užica-Vardište, Titel-Orlovat, Beograd-Mala Kršna, Paraćin-Stalač in tako imenovano unsko železnico, ki bo šla ob Uni iz Krupa, do koder je do sedaj gotova, preko Bihaca na Zrmanjo, kjer se stika s progo gradeče se liske železnice. Toda na unski železnici se sedaj delo le počasi vrši. Dalje naj se pogradi že obstoječa proga čez Ivan-sedlo v Bosni-Hercegovini, kjer je treba odpraviti oddelek na zobe in preložiti priedor v nižjo lego. Kajti sedanji zobokolni oddelek pomeni zelo veliko oviro hitremu in rednemu prometu na tej glavni progi.

II. Treba je zgraditi sledeče krajše spojne proge: 1.) Zveza med reko železnico z našimi lukami na Kvarneru (Bakar-Kraljevica itd.). 2.) Proga Beograd-Pančevo (preko Donave). 3.) Murska-Sobota-Ljutomer-Ormož. 4.) Rogatec-Krapina-Golubovac (26 km). 5.) St. Janž-Svenica (12 km). 6.) Koprivnica-Varaždin (41 km). s čimer se ustanovi paralelna proga Beograd-Zagreb-Ljubljana. 7.) Ko-

čevje-rečka proga. 8.) Zveza med Banjaluko in Teslićem-Dobojem v Bosni (25 km). 9.) Zvezati Metković s prikladnim pristaniščem za les in premog na ustju Neretve (20 km).

III. Izgraditi je treba nato normalnotirne železnice: 1.) Kragujevac-Kraljevo-Raska-Mitrovica-Metohija-Lim-Podgorica-Boka Kotorska. Ta proga, dolga 583 km, bi se lahko imenovala jadranska železnica; vodila bi skozi mnoge kraje in predele, ki teže sedaj daleč od prometa, od sveta. 2.) Proga Niš-Prokuplje-Pristina (156 km). 3.) Proga Uvac (zadnja postaja bosanskih železnic)-Bijelopolje ob gornjem Limu (80 km), tedaj zveza med bosanskim omrežjem in jadransko železnico (Beograd)-Kragujevac-Kotor. 4.) Beograd-Klenak-Sabac-Bijelina-Tuzla (170 km).

IV. Zgraditi ozkotirne proge: 1.) Beograd-Lazarevac 54 km (varijanta proge Beograd-Obrenovac, ki zveže prestolico z zapadnosrbijanskim in bosanskim ozkotirnim sistemom. 2.) Ustiprača-Čačak-Gacko-Trebinje (215 km); ta železnica zveže zapuščen kraj vzhodne Hercegovine s svetom, isti potek je imela prastara trgovska pot. 3.) Proga Rama-Prozor-Artanov-Sinj, tudi velenja, že davno projektirana železnica, ki bi zvezala progo Sarajevo-Mostar preko zapadne Bosne (Livno) s Splitom do Sinja vodi že ozkotirna železnica iz Splita).

Kdor primerja v navedenem predlagane železnice z obstoječim železniškim omrežjem, konstatira takoj, da je vodila strokovnjake pri sestavljanju gradbenega programa misel, zvezati med seboj obstoječe posamezne mreže, ki so bile doslej ločene druga od druge, ker so se pač železnice na našem ozemlju vodile iz več tujih središč, za tuje interese. Izvršev predlaganega programa bi ustvarila šele krepko, notranje zaključeno omrežje, tako da bi izgubile vrzeli med posameznimi delci. V bistvu je program gotovo povsem sprejemljiv in bilo bi le teleti, da bi se z vladne strani uvaževali predlogi strokovnjakov. Glede posameznih prog bi bilo seveda potrebne tehtne ocenitve različnih variant, ki bi morda v detaljih tu ali tam kaj spremenile. Uvodoma omenjena anketa je izračunala, da bi stala zgradba naštetih prog, in sicer zgradba 1233 km normalnih in 500 km ozkotirnih in dovršitev 256 km normalnih in ozkotirnih prog, ki se že gradijo, skupno okroglo 351 in pol milijona zlatih dinarjev.

Ker so imeli inženjerji pred očmi spoj doslej ločenih železniških mrež kot najnujnejšo potrebo, je razložljivo, kako da niso privzeli v program v upravnem in vojaški oziru tako potrebne železnice od Vardarja proti bolgarski meji ob Bregalnici, prav tako tudi ne železnice do Bitolja in pa od Skoplja do Ohrida, kjer se s sedanjima vojaškima programi pač ne bo dalo dolgo izhajati. Istotako se ne nahaja v navedenem programu železnica iz Požarevca skozi gorovje vzhodne Srbije na Negotin in dalje do Donave pri Prabhovu, kjer se preko reke zveže s projektirano novo rumunsko progo; to so kosi znamenite železnice 45. vzporednika Pariz-Milan-Beograd-Bukarešta-Odesa. Gradnja te proge, ki ji gre velik pomen za tranzitni promet, tvori predmet rumunsko-jugoslovanskih diplomatskih pogajanj; gre ji tedaj nujnost z mednarodno-političnega stališča.

V gorenjem imenovane projektirane železnice se bodo brezdvomno jako pogosto imenovali v bodočih mesecih in letih, zato o priliki še spregovorimo o posameznih izmed njih.

= Nevarnost za izvoz žive živine. Pred kakim dobrim mesecem sta protestirali, kakor znano, avstrijska in češkoslovaška vlada pri ministrstvu za poljedelstvo in vodo v Beogradu proti temu, da se iz naše države izvažajo živa okužena na slinavki in parkljevki ter sta zagrozili, da bosta, ako se taki primeri ponove, sploh zabranili uvoz žive živine iz Jugoslavije. Na podlagi tega je izdalo ministrstvo za poljedelstvo in vodo strogo odredbo glede izvoza živine. Kljub temu so prispeli v Avstrijo in Če-

koslovaško še nadaljnji okuženi transporti in celo svinje, okužene po svinjski kugi. Zato obstoji sedaj opasnost, da omenjeni državi sploh zabranita uvoz naše živine. Ako se to zgodi, bo krivda največ na kmetih samih, ki skrivajo bolezni in jih ne naznanijo pravočasno. Oblasti tako prepozno doznajo za to in se navadno proučijo kak kraj za okužen, kadar je bolezen že močno razširjena. Zato so gotovo oni okuženi transporti prispeli v Avstrijo in Češkoslovaško iz krajev, ki že niso proglašeni za okužene. S strani države bi bilo nujno potrebno, da se pomnoži tudi število veterinarjev, ki bi imeli v evidenci stanje živine.

= Olajšanje denarnega prometa z inozemstvom. S 1. januarjem se je otvoril promet vrednostnih pisem z inozemstvom, in to pod nastopnimi pogoji: 1.) Iz Jugoslavije se morejo poslati pisma s označbo vrednosti v Avstrijo, Madžarsko, Italijo, Švico, Češkoslovaško, Nemčijo, Francijo, Belgijo in Rumunijo; otvoren promet z ostalimi državami se bo naknadno javilo. 2.) V teh pisem se sme odposlati največ 500 Din ali protivrednost 38 zlatih frankov v katerikoli valuti. Zabrano je samo pošiljanje kovanega denarja in predmetov, podvrženih carini. 3.) Pošiljalec mora dati tudi pisemno jamstvo glede vsebine pisma z označbo vrednostjo, v katerem dopušta poštini upravi, da sme to pismo, ako bi obstajal opravičen sum, komisijsko odpreti in da ga sme, ako ugotovi, da vsebina ne odgovarja tej izjavi, izročiti generalni direkciji finančnega ministrstva na daljnji postopek. Tiskovino a to izjavo daje poštini urad pošiljalec brezplačno. 4.) Pristojbina za pismo je sestavljena iz pristojbine za priporočeno pismo iste teže in iz osiguranine za označeno vrednost pisma, in sicer po madžarskem dogovoru 5 santimov za vsake 300 frankov. Naša država bo pobirala 5 Din za vsako pismo brez razlike vrednosti pisma in brez razlike države. Vrednost vsebine pisma se mora na naslovni strani označiti v dinarjih, a pod tem vrednost v zlatih frankih, računajoč 1:15. Ako to stranka popusti, bo to napravila pošta sama. Odpošiljanje vrednostnih pisem iz inozemstva v našo državo je svobodno, in to v največjem znesku označene vrednosti 10.000 frankov.

= Dobave. Pri upravi državnih monopolov v Beogradu se vrši dne 19. januarja ofertalna licitacija glede dobave 200 kg cerezina. — Pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici se vrši dne 18. januarja ofertalna licitacija glede dobave električnega materiala za vzdrževanje in moniranje električnih vodov za razsvetljavo in ponovna ofertalna licitacija glede dobave dlet in obličev. — Podrobneje se izve v Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani.

= Železniško omrežje v naši državi obsega 9340 km prog. Od teh spada 2000 km pod beograjsko, 2500 km pod zagrebško, 1900 km pod subotisko, 1220 km pod sarajevsko in 1120 km pod ljubljansko železniško direkcijo.

= Konzumne zadruge v naši državi. Koncem leta 1922. je bilo v naši državi 1533 konzumnih zadrug, od katerih je bila skoro polovica včlanjena v Glavnem savezu srpskih zemljoposeljskih zadrug v Beogradu. V slovenskih zadrugah zvezah je bilo včlanjenih: v Zadrugni zvezi v Ljubljani 82, v Zadrugni zvezi v Celju 10, v Zvezi slovenskih zadrug v Ljubljani 15, v Gospodarski zvezi v Ljubljani 49 in v Zvezi gospodarskih zadrug za Slovenijo 7 konzumnih zadrug. Konzumne zadruge so po številu presežale rafajzovke, katerih je bilo ob koncu leta 1922. v naši državi 2479.

= Povišanje cen sladkorja. Iz Zagreba javljajo, da je sladkorni sindikat povzročil cene sladkorja pri kg za 50 par. V Ljubljani izjavljajo nekateri trgovci, da se bo v kratkem podražil sladkor za do 4 Din pri kg. Iz kakšnega vzroka, ni znano.

= Zlgozane krone na Rekl. Z Reke javljajo, da je Banca d'Italia poplala do konca leta 1923. 180 milijonov jugoslo-

vanških kron prvega tisočaja in 138 milijonov reških kron.

= Produktivna premoženja v Avstriji. Je znana meseca novembra 1923. s 26 delovnimi dnevi 14.780 ton drnaga in 240.508 ton rujavega premoga, to je skupno za 20.399 ton manj nego v mesecu oktobru.

= Insolvenca dunajske kontekteljske tvrdke. Z Dunaja poročajo, da je tvrdka Emanuel Gartenberg (v Trattnerhofu) insolventna. Pasiva znašajo 10 milijard nK. Zaradi pomanjkljivosti več češkoslovaških tekstilnih tvrdk ter nekaj francoskih in angleških firm.

= Povečanje zaloge zaklada v Češkoslovaški. Zaloge zlatih kovin Češkoslovaške je znala 7. decembra 1923. 1045,7 milijona napram 817,5 milijona Kš koncem leta 1922. Povečanje znaša torej 228,2 milijona Kš. Kovinska podloga krije sedaj 11,12 (leta 1922,16) odst. obtoke bankovcev. Celokupno bančno kritje pa je znalo 7. decembra 45,38 (36) odst. obtoke bankovcev.

= Brezposelnost v Rumuniji. Iz Bukarešte poročajo: Pomanjkanje denarja, neplačanje dela, ki se daje državi, pomanjkanje vagonov in mnogo drugega povzroča brezposelnost v Rumuniji. V petrolejski industriji vlada velika stagnacija, dani celo v državi primanjkuje petroleja. Delavci se zaradi stagnacije odpuščajo. Celotni mali obrtniki odpuščajo zaradi pomanjkanja naročil pomočnike. Železniške delavnice v Bukarešti, Cernovicah, Ploesti, Brassu, Aradu, Klišnevu itd. odpuščajo dnevno službe delavcem. Zaradi dragine papirja je moralo več tiskarn zapreti obrate, tako v celni Rumuniji znana tiskarna Vita Romaneasca v Jaszi. Casopisje ceni številno brezposelnih na najmanj 20.000 do 25.000 oseb. Delovna kriza je tako velika, kakor že ni bila izza leta 1908.—1909.

= Akcija za stabilizacijo grške drame. Po neki vesti iz Aten se grška vlada močno trudi, da bi stabilizirala grško valuto. V ta namen ima na raspo-

Domače borze

2. januarja:

ZAGREB. Na elektnem tržišču je bila tendenca nestalna in se tudi po novem letu ne opaja zboljšanje položaja. — Na deviznem tržišču so težaji nekoliko narasli. Notirale so devize: Amsterdam 3303 do 3305, Dunaj 0.1286 do 0.1286, Bruselj 887,5 do 892,5, Budimpešta 0.4475 do 0.4475, Bukarešta 43. 50 do 46,5, Italija izplačilo 884 do 887, ček 885 do 0, London izplačilo 884,25 do 887,25, ček 884,25 do 886,25, New-York ček 88,50 do 89,30, Pariz 448,5 do 453,5, Praga 259 do 262, Stockholm 0 do 2800, Švica 1552,5 do 1562,5, ček 1551 do 1561; valute: dolar 87,5 do 0, aK 0.128 do 0.128, francoski franki 445 do 450, leji 43 do 0; elektri: Hipotekarna 98,5 do 94, Eskomptna 155,5 do 156,5, Jugoslavenska 145,5 do 146,5, Prvištediona 970 do 975, Ljubljanska kreditna 21,5 do 22,5, Slovenska 107 do 110, Trbovlje 940 do 950, Veveče 175 do 180.

BEograd. Devize: Dunaj 0.1244 do 0.1246, Bukarešta ponudba 46, London 885 do 885,25, Italija 884,75 do 885, New-York 88,65 do 88,80, Pariz 451 do 452, Praga 259,75 do 260, Solun 175 do 180, Kopenhagen 1570 do 1575.

Istnik in izdajatelj Konzorci »Jutra«, odgovorni urednik Fr. Brozović, tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Zbirajte in darujte, da zgradimo Sokolski dom na Taboru!

KNJIGE, leposlovne in znanstvene, literarne vrednosti, v vseh jeziki, kupuje po najvišjih cenah vedno »Ljudska knjižnica« v Mariboru. Narodni dom I.

in tako dalje, kolikor je bilo pač igralcev, tako da je nastala cela vrsta hrbtov, ki je bila videti kakor dolg konj, ki ima toliko in toliko nog. Druga stran-ka pa je na to vsoto hrbtov skakala, in sicer po žabi, kakor se čez kozla skače, samo, da ni skakala čez, temveč so skakavci na teh hrbtih jezili. Skakali pa so dobri skakavci naprej, da so za jeziliš sprednje hrbte, nato so prišli slabi, en dober pa je bil pritrjen za zadnje, da je popravil polomijo ali nesrečo prejšnjih skakavcev ter jih je bilo treba ali vse preskočiti, tako da je prišel na prazen drugi ali katerikoli hrbet, ali pa zajahati kakoga skakača, ker so bili za vsaj hrbti zasedeni. To se je ponavljalo toliko časa, dokler se ni kdo od skakavcev dotaknil z nogo tal ali se ni cela kupica prevrnila. Kadar je bilo vidi, da se kaj takega ne bo zgodilo, je eden od skakavcev izrazil ime igre, na kar so skakavci razkralili in šli znova skakat. Pri tej igri so največ trpeli uhlji — pa tudi usesa in nosovi —, ki so včasih tako žareli, da so se v tem vstali. Kakor vidiš, ta igra sicer ni bila duhovita in okusna, pač pa je bila zdrava in zato se je tudi menda imenovala — kof.

Abbéjeve hlače in markiza Pompadour

V času, ko je markiza Pompadour vhitela na versailleskem dvoru žezlo elegancije in lepote, je živel v Parizu zelo reven abbé. Razen svojega skromnega zaslužka ni imel Bernis, grof lyonski, potomec ubožnih francoskih plemičev, prav ničesar. Niti sorodnikov ni imel, nego le nežno ljubljeno, a še revnejšega prijatelja, abbéja Montazeta. Z njim je delil vsa. Ničesar ni imel razen precejšnje duhovitosti.

Oba duhovnika pa sta hrepnela, da bi se iz skromnega seminarja, ki sta ga vodila, dvignila čim prej do visoke službe in ugleda. In kadar sta zvečer sedela v svoji bedni sobici, sta snovala zlasti Bernis, z visoko letečo fantazijo najsmelejših načrtov, ki pa so se vedno znova izpremenjevali in nič. Ker nihče se ni zanimal za mlada moža, saj nista imela z dvorom nikakih zvez.

Nekega dne pa se je peljala markiza Pompadour po mestu. Tik pred nekim mostom se je moral njen voz za hip ustaviti. Na svoji uradni poti je prišel mimo abbé Bernis in je le za trenutek užival pogled na markizin obraz. Ona ga sredi množice ni opazila. Očaran po favoriti Ludovika XV., stoječi takrat na višku lenote, je hitel abbé do- mov in je napisal še istega večera kas-

neje po vsem Parizu slovito pesem, ki se začneja s stihoma:

«Kakor Heba ima mlada Pompa-

dour dražestni jamec na licu...»

In v smeli podjetnosti je postal lično prepričan pesnikovo slavni dami.

Markiza, ki se je vžele svoji moči bala ne vedno naklonjenega ji ljudskega glasu, je bila za laskanje preproste duhovnika prav posebno hvaležna. Po pesmi je sklepala, da je njen avtor duhovit in dovipen. Tudi ona je bila mlada, poredna in se je udajala vitku trenutku.

Tako je odgovorila himni s povablom na večerjo v svojem stanovanju vpriso vseh milijencev.

Vrskajoč je sporočil Bernis prijatelju svoj uspeh. Toda tak optimizem je aktual potlačiti resnejši, počasnejši tovariz z besedami:

«Tako le vabilo še ne pomenja tolste župne službe. Ne zidaj si gradov na oblaki! Sicer zletiš v tem globlji prepad. Ako te Pompadourka nocoj vabi na večerjo, te jutri v operi ne bo poznala več. Svarim te kot najboljši prijatelj, da ne boš razočaran.»

Toda Bernis ga je komaj poslušal. Obledel se je kolikor je mogel čedno in odhitel k Pompadourki. Sprejela ga je zelo ljubezno in ga predstavlja svojim prijateljem in prijateljicam kot bodočega Raraina. To ga je spravilo v najboljšo voljo. Povedal je nekaj slal-

nih dovtipov in se je končno čisto sam pogovarjal z markizo. Kralja ni bilo. Zanimanje za duhovitega mladega duhovnika je pri Pompadourki naraslo. In ko se je po tedanji pariški dvorni igri po večerji začelo igrati, ga je povabila, naj ostane in se tudi udeleži igre.

Tedaj pa — prvič tega večera — se ustnice mladeničeve niso več odprile za nov dovtip ali lepo galanterijo. Obotavljajoč se, neodločen in molčeč je obstal. Markiza, v mnenju, da je uganila vzrok njegovega molka, mu je izročila svojo z zlatniki napolnjeno denarnico prijazno rekoč:

«Mladí abbéji niso vedno bogati. Tu — vzemite, grof, in igrajte namesto mene!»

Toda le napol je razumela njegovo obotavljanje. Bil je že drug, globok vzrok, ki je silil Bernisa, da je zapustil ta lepi, nad vse bogati večer tako hitro, da bi bil lahko predstavljen še kralju. Po kratkem notranjem boju se je opogumil in dejal:

«Najmilostnejša markiza, žalibože, moram vendarle oditi. Dolžnost me goni od tod. Ohranite mi svojo naklonjenost in mi dovolite, da se za danes poslovim!»

«Dolžnost?» je vprašala dama začudeno. «Kakšna je? — Govorite, grof!»

In ker se je obotavljala, je dostavila:

«Ukazujem vam, da govorite!»

«Povem torej,» je dejal abbé pokorno, a v vidni zadregi, «ostati ne smem še nadalje tu, ker mora moj prijatelj Montazet, edino bitje, ki me ljubi in s katerim živim skupaj, še nocoj izbiti, da opravi zelo važen obisk.»

«Zato?» se je zasmejala lepotoča.

«Pa kaj imate vi pri tem opraviti?»

«Jaz nič, najmilostnejša markiza, pač pa moje hlače, ako smem povedati. Oba skupaj imava namreč samo tele baršunaste hlače, ki jih nosim na sebi.»

Pompadourka ni vedela, naj se li smeje tej poredni in smešljivi izrečenji izpovedbi ali naj bo gljnjena nad tolikim bratstvom.

Podala je svojemu pesniku ročico s slovo z besedami: «Potem seveda morate iti in biti moj bevedla. Tola slab-ki morala poznati markizo Pompadour ako ne boste imeli kmalu lastni hlače...»

In tudi ona je bila mož-beesada. Istega večera je v operi priprovala kralju Ludoviku XV. o abbéju Bernisu ki ni le duhovit družabnik, nego tudi kakor zlato zvest prijatelj. Dovedovala je kralju, kako dobro je, navzaj nase take znašale s hvaležnostjo. I kralj ji je pritril.

Ne dolgo nato je postal abbé Berni kardinal in njegov prijatelj škof.

A. Sch. Bleichröder («Dame»

Barva za štampiljke THE REX CO., LJUBLJANA.

25-letnica Hudožesfvenikov

(1808-1923.)

Dvajset pet let je malo časa. Toda sedaj, ko smo razočarani v naši kulturi (prim. Spenglerja) je četrti vek ustvarjanja neprecenljiva zasluga. O Hudožestvenem teatru so napisane cele knjige, a glavna zasluga njegovega genialnega vodstva je novo umevanje naloge igralca. Delovanje Hudožestvenikov je vsled tega pričetek nove dobe ruskega gledališča.

Leta 1898. je kraljevalo v Moskvi prebrano o svoji neveljivosti krasno Malo gledališče. Romantizem Sadovskih (da imenujem le najboljše igralce) je oživel s novimi barvnimi poeziji stare Moskve v klasični komediji Ostrovskega. Toda globoko narodno in priljubljeno Malo gledališče vendar ni reklo nove besede. Njegova uprizoritev Wildejeve «Salome» (že med vojno) je bila polomija. Stara realistična tehnika, rutinski igralci v zgodovinskih ulogah niso bili kos novemu gledališkemu ustvarjanju. In tudi celoviti bil pokopan za vselej kot dramski pisatelj, če ne bi ga pozneje oživel naš vsvarjeni Hudožestveni teatr. Vzor tega tiži v dosedanjem načinu gledališkega izražanja, kateri je preranjan zgolj na zunanost in ni v stanju razodeli globlje psihologije. V gledaliških celah sveta je udomačena od nekdanj francoske igrice, katere temelji na pretvarjanju. Ni težko, navaditi se solisti, kadar to zahteva igra. Poznamo prvovrstne igralce, ki so obvladali celo rdečico na obrazu. Vse to pa je igra, a ne iskreno čustvovanje. Slavnj Salvini je bil nekod bud na delavca pri znanosti in mu je pomnil pod nos stisnjen pest, ko je v vlogi Otele težko gledal postelj spavajoč Deademone. Občinstvo je videlo obraz, delavca za kulislami pa pest. V ljubzenstem prizoru je naka ruska igralka vroče hvalila lepe oči svojega partnerja, kakor je to zahtevalo dejanje. Toda par

minut pozneje ni ona znala povedati, kakšne barve so te oči. Posart je gnil srca občinstva kot oče, kateremu kažejo fotografijo izgubljenega sina, a tudi nikdar ni mogel po končanem dejanju spoznati silko. Po takem načinu igranja je umetnik vedno fizično zelo utrujen, kajti vsak korak mora biti preračunan in se je treba t'no brzdati. Temu pravilu ne nasprotujejo službi zavzetosti, ki dobi igralec rano pri dvoboju ali se vsakemu smilil kot zapuščen ljubimec. Vse to zunanje kretnje ne pridejo do zavesti in se hitro pozabijo. Vse sloni na efektu, in ranjena roka pri dvoboju ali preglasna govorica napram ljubljenci lahko pokvarijo prizor. Tako gledališče živo vpliva na občinstvo, toda igralec potrebuje drugo t'niko, da bi živel in ustvarjal na odru. Sredstva francoske šole so omejena. Ruski duši je tuj francoski način izražanja: preračunane kretnje, zunanji efekti, igralec, kateri se ne sme razvneti, kateri vara občinstvo, ne da bi se to opazilo.

«Teorija Stanislavskega» ni zaplana do sedaj in se je spreminjala od leta do leta. Gledališče je napredovalo. Stanislavski je pustil sedaj polno prostost svojim igralcem, ki so bili v začetku le lutke v rokah režiserja. Toda njegova teorija je ostala v bistvu vedno ista. Hudožestveniki porabljajo brezdušno francosko pretvarjanje samo včasih, takrat, kadar bi se lahko pretrgala tanka nit ruske psihološke igre. Tudi Stanislavski se je povrnil k resničnosti in naravi preko francoskih naučenih poz. Pot ni bila lahka. Naj ima n. pr. igralec francoske šole gotov način za izraz obupa: vsakokrat se prime za glavo, zaziblje in pada na stol. Načelni nasprotnik je šole si lahko izmislil nov način izražanja: n. pr. okamenjeno mesto da bi se tresel in težko odkodrnja v globlino obra, ne da bi se vsedel. Toda kaj je s tem doseženo? Če ponav-

ljam ob novi predstavi zopet iste kretnje, je to le nov način ponavljanja, v bistvu enak z vsemi drugimi. Stanislavski je hotel vse kaj drugega. Njemu velja načelo, da se mora čustvo vsakokrat vnovič ponoviti v igralcu samem. Tu se je pričelo delovanje njegovega neprecenljivega tovarila, Nemiroviča-Dančenka. «Polkovnik», kakor ga zovejo, je zatajil v sebi dramatičnega pisatelja (dasi so imele njegove drame uspeh).

Odkritel se je dalje posebnemu udeležovanju na odru, dasi je moral večkrat brati z igralcem vlogo, da jo je pravilno razumel. Vse to je bilo žrtvovano za novo gledališče. Posamezne igre so se učile le in le leta. «Polkovnik» je vabil k sebam carske komornike in graščake, učitelje in uradnike, cigane in kmete, «da bi mu prišli na oder pravo življenje namesto igralske šablone». Osebnosti zahteve so bile neverjetne. Če vzhigne igralec roko malo višje nego bi jo vzhignil jaz, ga ne potrebujem, je govoril «polkovnik» pisatelju Amfiteatrovu. Takrat se je rodila pravilica o numeriranih kvadratih, na katere je baje razdeljen celotni Hudožestvenega teatra in po katerih baje nadijo igralci kakor stvari s številkami v glavi. V resnici sta zahtevala voditelja naturalizem, katerega zmago naj bi doseglo skupno delovanje ljudi in stvari. Igralec ne doživi, tudi če prišaha na oder življenje sam. Njegova hoja in drugo vse mora služiti igri Stanislavski je zahteval od svojih ljudi razdelov nevinnega in je dosegel zmago po 25 letnem delu. Šabloni na na odru Hudožestvenega teatra. Gledališče je zmagovalo nad teatralnostjo.

Od leta 1903. dalje je Stanislavski dosegel, da se poraja tuj najbolj globoko čustvo na odru, ne da bi se ponavljala le zunanja tehnika. Igralec ne zavzame več poz, a si zapomni čustvo, katero je imel v tej ali oni pozi. Kretnje se ne učijo enkrat za vselej, marveč se rodijo vsakokrat same iz čustva. Igralec se naj navduši in naj ustvari razpoloženje, naj se

ne spominja samo, kako je to napravil zadnjič. Tako je oživila na odru pretresljiva naravnost v svoji priprosti. «Naj stopi človek v šolo, ne pa igralec na oder» je zahteval Stanislavski. «Prazne oči, t. j. brezizrazne so mu največji greh. Njegov dijak Sarcev je zapisal sledeče nauke igralci pri skušnjah: «Pometajte tla, pa ne mislite ali dobro igrate. To je vaš svet: tu je grba, tam pa špranja. V gledališki dvorani pa ni za vas ničesar».

Delovanje «Hudožestvenega teatra» ni končano. Sam Stanislavski proučuje na novo vprašanje plastične izobrazbe igralca in se zanima za Dalerosea. S knezom Volkanskim, bivšim ravnateljem carskega gledališča sta se sporazumela, da more plastika tvoriti posebno skupino v gledališki šoli.

Pripravljalni kurzi Hudožestvenega teatra, «čudilje» Masalitinova in Germanove revidirajo sam naturalizem gledališča, v kolikor se ne sklada s sedanjimi težnjami. O tem novem iskanju pa kaj več o priliki. Življenje pustj za seboj vse teorije. Nihče ni storil za napredek ruskega realističnega gledališča toliko kot Hudožestveniki.

Ako si izposodiš žveplenko

Vi lahko mislite, da je izposojanje žveplenke na cesti kaj neznatna zadeva. Toda vsak, ki je že to poskusil, vam bo zatrdil, da to nikakor ni res in bo rad prisegel na to, kar sem jaz doživel zadnji večer.

Stal sem ob kraju neke ulice s cigaro v ustih, ki sem jo hotel prižgati. Nisem imel žveplenke. Kakal sem, dokler ni prišel mimo spodoben človek običajnega videza. Rekel sem:

«Oprostite, gospod, bi-li bili tako prijazni in mi posodili eno žveplenko?»

«Žveplenko?» je rekel, «seveda, gotovo.» Nato si je odpel suknjič, segel

z roko v žep telovnika. «Vem, da imam eno s seboj.» je dejal, «in prisegel bi, da v spodnjem žepu, ali, po-čakajte, vem, da je na dnu, naj odložim tele zavitke.»

«Nikar se ne razburjajte,» sem rekel, «res ni vredno.»

«Nič za to, nič za to, takoj jo bom imel. Vem, da moram eno neke ime-ti,» medtem ko je govoril, je s prsti brskal po žepih, «toda, vidite, saj to vendar ni telovnik, jaz vendar...»

Videl sem, da je mož ves iz sebe. «Pa — dobro, kar pustite, če to ni telovnik, saj ni vredno.»

«Se trenutek, sedaj, še trenutek,» je rekel mož. «Saj sem vendar moral nekam vtakniti te vražje stvari. Zdi se mi, da je pri uri. Ne, tudi ne. Čakajte, pogledam še v suknjiču. Da bi le ta vražji krojač vedel, kako se delajo pravi žepi!»

Imel je prav mnogo opraviti. Vrgel je na tla svojo palico, stiskal robe in iskal po vseh svojih žepih. «To je vse ta vrag od mojega fanta,» je vikal; «vedno mi preobrača žepce. Tristo zelenih, ali mu bom pokazal, ko pridem domov. Stavi bil, da je v mojem zadnjem žepu. Samo za trenutek primite za konec mojega suknjiča, da...»

«Prosim, prosim,» sem zopet ugovarjal, «nikar si tako ne ženite k arcu, res ni vredno. Ah, saj ni treba, da bi odlagali suknjič, in nikar ne mečite pisem in vsega drugega tako v sneg. Nikar, nikar ne mečite površnika na tla. Silno me boli, ko tako kolnete svojega sina. Prosim vas, ne trgajte tako neusmiljeno svoje obleke.»

Naenkrat se je mož ves razvnel in je zmagovalno dvignil svojo roko.

«Ze imam, ze imam,» je vpil, «tu je.» In nato je stopil k luči.

Bil je zobotrebec.

Trenutno ves iz sebe, sem ga potisnil med vozove in zbežal

Veška beseda 50 par

Mali oglasi

1 Din

1 Din

Stane vsaka beseda 50 par. Za «Dopisovanje» in «Zevitve» se računa vsaka beseda 1 Din. — Priobčujo se le mali oglasi, ki so plačani v naprej. Plača se lahko tudi v znanh. Na vprašanje odgovarja uprava le, če je vprašanje priložena znanaka in odgovor ter manipulacijska pristojbina (2 Din).

Pouk

Sole petje
mužje izpraznjeno učiteljica.
Klasična cesta 7/II, vrata 15.
18200

Službe (dobe)

Potniki
možje in ženske, se išče.
Zalasti se le: «Singer».
Hainburgova ulica 3. 148

Pisarniška moč
za korekpondent in knjigo-vedca, zmožen slovenskega, češkega, francoskega in angleškega jezika, se sprejme. Posude za zahtevne plače na upravo «Jutra» pod «Veneru in marljivo».
18021

Služkinja-kuharica
mlada in poštena, srednjih let, se takoj sprejme. Plača 1000 K mesečno. — Naslov pove upravo «Jutra».
18270

V prometni gostilni
v Ljubljani, prosti mesto. Mene natakare na račun ali tudi za dva sestri ali prijatelj za oddajo gostilne. Naslov pove upravo «Jutra».
18263

Brivskega pomočnika
delo in dobro moč, sprejemni takoj. Plača po možnosti, okoli v bližini. Drago Ročkar, briv, v Ptuj.
18161

Službe (iščejo)

Lesni strokovnjak
za službo kot prejemalec, t. j. oddajalec ali kaj sličnega. Bv. potrebnih kavijskih razpisov. — Dopise pod «Tako 99» na upravo «Jutra».
183

Trgovski pomočnik
mla moč, išče primerne delo, kajraje v mestu, gre tudi na deželo. Ponudbe upravo «Jutra» pod šifro «Jutra» moč.
188

Bančni uradnik
v mestu pri kakem pod-ri ali denarnem zavodu. Za po dogovoru. — Dopise pod «Uradnik» na upravo «Jutra».
170

Šivilja
za službo kot pomočnica. bi opravljala tudi druga dela, če je potrebno. Moli čez 8 dni. To velja na Ljubljani. Marija, ar. pri gospi Ani Šolter, Mikova cesta 224, 818A.
186

Potnik sprejme
protiva vankovrstnih trgo-va, najraje likerje, kosmetič-pretretnete itd. Sem dober-štan v vseh južoslavij in če predvneto sveto. — Priem slovensko, srbohrv-šlansko, nemško. — Dopise šifro «Stano» plačati na «Company». Ljubljana.
184

Službe (iščejo)

Službi želi
23letni mladenič, vešč več jezikov, pri kakem boljšem podjetju, bodisi v kakim leoni ali poljedeljski stroki. Je po-štem, trez in zanesljiv. — Nastopi lahko takoj. Le res-ponudbe je poslati pod «Sreča» na upravo «Jutra».
184

Mesta blagajničarke
išče gospodinja, ki gre tudi na deželo. Ponudbe na upra-vo «Jutra» pod «Vestna».
147

Krojaški vačenee
z zmožnostjo za premanje etno dobo, želi nadaljevati isto pri kakem krojaškem mojstru v Ljubljani ali v kakem drugem mestu. — Naslov pove upravo «Jutra».
167

Gospodična
z dveletno prakso, zmožna vseh pisarniških del, večja slovenskega in nemškega je-ziika v govoru in pisanju, išče mesto korekpondentke ali blagajničarke v kakem oddalje-nem kraju. Nastop takoj. — Naslov pove upravo «Jutra».
18247

Prodaj
prodaj, ki teče 86 dni, ko se «krajat navije in kaže sekun-36, dnevo datum, mesce, vse po imenu. Vredn. je 2 m 44 cm. Nova je bila 1. 1910. Kozala 31 cm in se zelo mo-derna ter točna. Veljala se takrat 400 forintov, sedaj po dogovoru Anton Murovec, urar v Radovljici.
178

Sokolaki kraj
se prodaja radi odpotovanja v inozemstvo, je dobro obra-tnjen, za srednje počtavo. Co-na 400 Din. Kje, pove uprava «Jutra».
175

Zaboji
velike število močnih in ve-likih zabojev, se «roda. In-formacije daje «Singer», Se-lenburgova ulica 3. 148

Usnatj suknjič
se prodaja. Ogleda se v trgo-vini BaJo, Prešernova ulica.
146

Finu kožuh
popolnoma nov, se prodaja 1150 Din. Naslov pove upr-vo «Jutra».
185

Zimska suknja
dobro ohranjena, se prodaja 600 Din. — Naslov pove upravo «Jutra».
183

Dve perzijski preprogi
krasni, se prodava v Subi-čevi ulici 3/III, domo. Osvetl od 10.—12. ure.
18020

Črna suknja
moderna, isto nova, elegant-ni skornji in več oblike, se prodaja. Naslov pove upravo «Jutra».
181

Skornji
skornji novi 2 novi baladni skornji in več ohen, se pro-daja. Naslov pove upravo «Jutra».
180

Nepremočljivo

«Waterproof» detne plašte, gumij pelerine za damo, pre-plečene s svilno in unjene suknjice pripravila. Drago Schwab, Ljubljana, Dvorini trg 2.
244

Uprava mešč. korpor.
v Kamniku prodaja manjše množine novega in staro-vih in javorjevih plobov, ka-kor tudi nekaj 3 metrov dolgih mehkih blodov. Več se polaze v korporacijski pisar-ni v Kamniku.
7

Prodaj
«Die Verhütung der Schwan-gerschafft». Lady Hamilton, «Lucrulla Borgia». Vse tri knjige za 100 Din. Ponudbe pod «Knjige na upravnistvo «Jutra».
18273

Bencin-motor
7-8 HP skoro nov, češke-za tips, v najboljšem stanju, na vor s takoj prodaja za 10.000 Din. Ljubljana, Prile št. 8.
18284

Pletilni stroji
v številkah 4, 5, 6 in 10, vsi dobro utečeni, do sedaj v obratu, se radi velikih pre-naredb in pomnjanja pro-atora, zelo ugodno takoj od-rijo. Pletilna industrija CFI, rad Vajt v Kranju.
1807

Filatelisti
velja zbirka znakov, se upo-ko prodaja. Polaze se v trafik Sever, Selesburgova ulica.
18021

Stroj za brušenje
močev mizarških strojev, se prodaja. Naslov pove uprava «Jutra».
18200

Kupim
Suhih bukovih drv
1 m dolgi, kupim več vazo-rov. Ceno prošim za 100 kg franco mela. — Ponudbe pod Ivan Bohnič, Isma trgovina, Medvode.
161

Stare železo
«zelo množino, plača po naj-vijšjih cenah L. K. 81 kg. Ko-čevje 18.
17078

Rjuhe
iz lanenega platna, se dobo nalivneje s s m o v tiskalici «Krosna», Ljubljana, Zrinj-skega cesta 6.
189

Pozor, trgovci!
Najmanjša da sva otvorila novo trgovino in izdelavate krepit izdelajeva vas kro-jajka dela po naročilu in p-meri vedno za 20 odst. co-neje kakor drugod. Trgovci posreben pošt. Aora & Cili-v Kranju št. 28.
17808

Kratek klavir
dobro ohranjen, se prodaja. — Istotam ponudje konservato-rist klavir, fole prot. Ravni-ka. Ore tudi na dom. Naslov pove uprava «Jutra».
179

Klavr

se zelo po nizki ceni prodaja. Vpraša se: Trg Taber št. 6. priključje leve.
159

Kapital
išče se posojilo 30.000 Din — proti dobrim obrestim in vknjito na prvem mestu za dobo 6 mesecev do enega leta. Naslov v upr. «Jutra».
1

Nepremetivno
Graščinsko posestvo
ali večje kmetstvo, na katerem se lahko redi 25 do 35 glav živine, se takoj kupi s vsem živim in mrtvim in-ventarjem. — Ponudbe pod šifro «Velesposstvo» na upr. «Jutra».
156

Hrastov gozd
za posek, nad 1000 m² kras-nega blaga, se prodaja takoj na debilu. L. König, Kočevje.
18287

Hiša
z gostilniško obrtjo in s vsem inventarjem, na zelo pro-metnem kraju, je naprodaj. Prevzem takoj radi bolezn. Naslov pove uprava «Jutra».
18129

Lokal
Trgovski lokal
a opravilo v sredini mesta, se odda proti primerni odškod-nini. Cenjave ponudbe pod «Promet» na upravo «Jutra».
188

1/2 lokalnega prostora
odstopim na prometni cesti. Naslov pove uprava «Jutra».
184

Velik pisar. prostor
se odda kakemu industrijske-mu ali trgovskemu podjetju v sredini mesta na najjor-mejnem kraju. Podatki se dobijo pri upravi «Jutra».
145

Lokal ali trgovina
z raznim blazom v Ljubljan-ski okolici, se odda. Naslov pove uprava «Jutra».
182

Stanovanje
Lepo stanovanje.
Krasna soba in veranda, opremljena sli prazna z elek-trično razsvetljavo, soupora-bo kuhinje in trzajih priklju-klina. Se odda takoj. Naslov pove uprava «Jutra».
187

Mesečno sobo
«eno ali dve» s posebnim vzhodom, opremljena ali ne-opremljena, se takoj v bli-žini št. kolodvoza na pro-metni cesti. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Pla-čam dobro».
186

Stanovanje se zamenja
s 1. februarjem 1924 v Ljub-ljani, ostanje le 3 sob. kuhinje in ostalih priklju-klina, za enako ali večje v Mariboru. Ponudbe se naj pošljejo pod «Stanovanje št. 10.540» na upravo «Jutra».
18218

Zamenjava stanovanja

6 komfortnih elegantnih sob, ločilnica, velika veranda, balkon in pitilnice, elektr. razsvetljava, deset minut od glavne pošte, dam za 2 sobi. Kabineti in kuhinje. Real-istna pisarna Prišek, Ljubljana, Miklošičeva cesta 18. I. nadst. 18222

Soba z zajtrkom

išče dijak za takoj. Cenjena ponudbe pod «Sedmošolec» 182

Brežice

išče se soba za visokodolca, če mogoče s vso opremo. — Ponudbe na Joškov mliv v Celju. 166

Dopisovanje

Opozorilo!
Za male oglase priobčene pod naslovom «Dopisovanje», se računa dvojna cena «Mali oglasi». — Uprava «Jutra».

Gorski duh XXX.

Morda zato nekakega obvesti-ja, ker nsem poslaa slike? To je znak, kako se dolgo-časije v Vaši gorski puščavi. Celje. 174

Znanja želi

v svojo moralno podpore in takojšnje šentive akademice močbračen, v cenit strohi verzian gospod, 25 let star, neomade, preteklosti, aglen in značjen, z gospodino ali vduvo z večjim premoženjem. Le resne ponudbe, če mogoče s sliko, pod «Blaža duha» na upravo «Jutra».
173

Sorodne duše

dvigajte pismo v upravi «Jutra».
169

Samostojna dama

urednjih le s kompletnim stanovanjem, išče znanja s samostojnim izobraženim go-spodom, ne izpod 40 let. — Dopise prosil pod šifro «Novo leto» na podružnico «Jutra» v Mariboru» 18252

Zevitve

Opozorilo!

Za male oglase, priobčene pod naslovom «Zevitve», se računa dvojna cena «Mali oglasi». — Upr. «Jutra» 18222

Gospodična

nekaj nad 30 let, simpatično vnanost, neomadeževane pre-teklosti, blagega srca, s pre-moženjem, ki ji je osigurana popolna samostojnost, želi znanja s izobraženim go-spodom lasti lastnosti v svrhu zakonske arete. Starost od 35—45 let. Ponudbe pod šifro «Miri dom» na upravo «Jutra».
18072

Kmet-pridelki

Ajdovo moke
najfiniške, sudi valjati mlino M. Weinberger, Zagorje ob Savi. 18154

Razno

V komisijo

prevzame posredništvu za koleza in šivalne stroje na prometni cesti. Naslov pove upravo «Jutra».
185

Pošlji 15 Din

na naslov: Viljem Polžaj, knjigovodstva in kartonata v Kranju, dobiš zastoj na dom postavljen v... ročni epi-šovnik, spisan od priznane najboljšega slov. pisatelja in pesnika, primeren za vsako stroko. 18139

Izgubljeno

Kučma

iz rjave Marmel kotuhovine in moški klubok sive barve, sta se izgubila na Novega leta dan ob trideset na dva-najst raz auto št. 730 med vožnjo in Kapiteljsko-Stre-liške-Ulice za gradom-Karlo-vsko na Dolensko cesti. — Pošten najditelj se naproša, da vrne navedena predmeta proti nagradi v trgovini Po-ljanska cesta št. 7. 182

Sobarica

spretna, poštena in marljiva, s dobrimi spričevali, se išče za ta-kaj. Ohrniti se na: Krammer, Aleksandrova št. 11, II. nadst.

EAU DE COLOGNE

kožno kremo, šminke, puder, parfume, praške in vodo za umivanje glave, barve in mastila za lase, prah in paste za rože, ustne vodo, obne kratke ter na-boljša brsk in toaletno mila priporoča

Parfumerija «STRMOLI»
Ljubljana, Pod Trnovo 1.

Svetovno znane neškod-ljiva barva za lase, brke in brade 7122

Framydol

se dobi pri Aleksander Gjurd brivski salca, Ljubljana, Kongresni trg 6.

Kdor hoče kaj prodati
Kdor hoče kaj kupiti
Kdor išče službo itd.
na naj inzerir v «Jutra»

Kdor hoče spoznati

mesta in kraje v Hrvatski, Bosni, Vo-jvodini, Srbiji, Dalmaociji itd., najnarodi

A. Melik:

Jugoslavija

Zemljepisni pregled. II. del.

Na 524 straneh podaja knjiga, ki ji je priložen tudi zemljevid, podroben popis naše države. Knjiga velja s poštino vred 6 Din. boljša izdaja 67 Din 50 p. Naroča se pri Tiskovni zadruzi v Ljubljani, Prešernova ul. 54.

Commercial Union v Londonu

zavarovalna družba za požar, vlom, nezgode, jamstvene dolžnosti, transporte, valore, živino, avto itd.

Rezervni kapital 50.000.000 funtov šterlingov.

La nationale v Parizu

zavarovalna družba za življenska zavarovanja vseh vrst.

Rezervni kapital 800.000.000 frankov.

Jamstveni kapital za Jugoslavijo 750.000.000 dinarjev.

Generalna reprezentanca

Maribor, Lekarniška ulica št. 4

«Bom, Toda, če bi me vseeno ne bilo, ga usmrti kljub temu, natančno v dvanajstih minutah!»

Krvnik položi svojo ogromno dlan na Sainclairovo ramo — in Rupert VI. ostane sam.

Ta strašni pogovor, ta grozni in hitri prizor ni ostal brez priče. Grisyl je prisluškovala!

Ko je privedla ujetnika h Grottenmeistru, je bila njena dolžnost, da odide iz sobe in da odhiti takoj v svojo sobo počivati, kajti njena vsakodnevna služba v akustični sobi je bila končana.

Toda, ko se je težka baržunasta portiera zgrnila pred njo, jo je mlada deklica prekoračivši prag zgrabila z roko in preprečila, da bi se popolnoma tistila.

Grisyl je prisluškovala.

Ko je Rupert imenoval ime «Jean de Sainclair le Nyctalope», se je Grisyl stresla po vsem telesu in njena usesa so se bolj prisluhnili, da bi ne izgubila ni besedice pogovora med Grottenmeistrom in ujetnikom.

Ko začne smrtno obsodbo, se ji obraz spahi od bolesti, obrvi se ji namršje in v telo ji šine odpor.

Ko odgovori Rupert: «Bom!», zamrmra ona: «Tudi jaz bom tam, tudi jaz!»

In tihih korakov odide.

Način usmrtnice s pomočjo električnega toka je precej v rabi v Zedinjenih državah napram obsojencem na smrt. Toda ta način usmrtnice ni niti splošno v rabi, niti ga vedno ne uporabljajo, ker obsojenec med in po izvršitvi smrtno kazni preveč trpe, njih telo se stresa in krči; vse to daje oblastem misliti, da-li morda usmrtnice na električnem stolu vendar ne

povzroča najmanj bolečin, in da utegne biti smrt na večal in pod giljotino bolj človečanska kakor smrt z električnim tokom.

Kdor je obsojen na smrt na električnem stolu, ga posade v lesen stol z naslonilom, in ga privežejo za roke in noge na stol. Elektrodi (to sta majhna instrumenta, pritrjena na koncu električnih žic, skozi katera prodre električni tok v telo) pritrdi krvnik eno na čelo in eno na nogo; ob določenem času, ki ga določi sodni dvor, se spusti v žice izmenični ali pa istosmerni električni tok velike jakosti, in obsojenec je mrtev prej kakor v eni sekundi — teoretično. A praktično nastopi smrt le redko tako hitro, obsojenec se muči navadno še več minut! ... Vendar, naj nastopi smrt takoj ali ne, nastopi vedno, in to je edina dobra plat tega načina usmrtnice!

V Votli Skali se je nahajala celica z električnim stolom v podzemlju, ki so ga Wartecki nazvali «Gefangener-quartier». Ta je obstojal iz kakih tridesetih ječ različne velikosti, ležečih druga poleg ali pa nad drugo. Vse pa so bile med seboj spojene s hodniki in stopnicami, in sicer tako, da se je moglo priti iz vsake izmed njih neposredno v osrednjo celico, takozvano «celico smrti». Večina teh ječ ni bila zidana, ampak so bile votline, kakor si jih je ustvarila narava sama, in v njih ni bilo nikakega pohištva, le kadar so bile zasedene z jetniki, so postavili vanje skromne postelje in mize. Zrak v teh prostorih je bil slab, zatohel, ker jih niso nikdar zračili.

«Celica smrti» pa — največja izmed ječ (v obliki kocke s stranicami, dolgim približno osem metrov) — pa je bila vsa zidana in do višine kakih

dveh metrov obložena z lesenimi desicami. V njej so stale omare in kakih deset stolov ter dve visoki mizi ob steni nasproti električnega stola. Električni stolec je bil masiven, širok in globok in pribli na nekaj oler, visok pol metra. Izolirani električni žic sta viseli izpod stropa, elektrodi pa sta bili skriti v majhni mizici za stolcem. Kakih dvanajset žarnic je viselo izpod stropa in na stenah, opremljenih deloma z zasloni, deloma z majhnimi žarometi, s pomočjo katerih se je mogla svetloba poljubno izpreminjati.

V to «celico smrti» vede krvnik Jeana Sainclaira.

Z vezanimi rokami in ne poznava-joč niti malo topografije Votle Skale, poleg tega brez vsakega orožja, ni Sainclairu niti oddaleč padlo na um, da pobegne, posebno še, ker ga je krvnik — velikan uprav berkulskih moči — neprestano držal za ramena in ga ni niti za trenutke izpuštil izpred oči.

Dvanajst minut je dejal Rupert.

Ko dospel krvnik s svojo žrtvijo v «celico smrti», so minile po Sainclairu vem mnenju tri minute.

«Še deset minut!» si pravi Sainclair. «Kakor se zdi, usmrčajo tu ljudi brez kakih posebnih ceremonij.»

Tedaj zagleda električni stolec.

«Danes mi pač ni rešitve», pomisli v duhu vidi Laurence Palli, kakor

jo je spoznal one nenozabne dni na Antibeskem rtiču, takoj nato pa jo vidi zopet nepremično ležečo na postelji, kakor jo je ostavil, ko se je podal na Bermude. In neskončen obup mu stisne srce, da zajči na glas, in solze mu omoliijo oči ... A takoj se zopet pomiri, premaga solze in se napoti k odru.

Z energičnim naporom volje se mu posreči pregnati misel na Laurence. Prikljše si v spomin gospoda Prillanta, nesrečnega Henrika, profesorja Lourmela, Raymonda Ciserata in njegovo ugrabljeno Ireno ... In še da-

lje: svoje tovariše in zavemike v boju, Mattola, Girarda, Saincera in miss Ellen, in svoje drage služabnike: Pilouja, ki čaka smrti, in Corsata, in Sionijo, svojo kuharico, in njenega moža, vratarja Choiffoura ... da, celo Wolfa ... Vseh se spominja ... A vse te svoje prijatelje in zavemike vidi pred seboj kakor v megli, skozi katero mu vedno in vedno sije krásni in blede obraz Laurence ... Ali bo ostala pri življenju? ... In ne bo-li Corsat prisiljen do strašnega čina, da ji zabode nož v srce? ...

«Ah,» zavpije Sainclair na glas, «proč te misli, proč z vami! ... Zakaj si mi jo. Usoda, poslala nazaj, da jo tako hitro zopet izgubim na veke! O, naj te pride smrt! ... Česa še čaka? ...»

V enem skoku je na odru in na električnem stolu.

Minuta mine ...

Na negibnem obrazu krvnika Sulzara se ne premakne nobena poteza in z neko temno brezbriznostjo stopi pred električni stolec in nenačoma izpregovori s temnim, globokim glasom:

«Halo! Herr Grottenmeister pride šele v zadnjem trenutku. Ni mi dal nobenega izrecnega povelja. Živel boš torej še sedem minut. Navada je pri nas, da sme vsak obsojenec na smrt porabiti pet minut pred smrtjo za kako željo, ki se mu izpolni le, če izpolnitev te želje ne onemogoči in preneči izvršitve kazni. Seveda mora ta želja biti taka, da jo je lahko izpolniti ...»

«Razumem!» odgovori Sainclair. «Razumem kljub temu, da govorim v malo razumljivem švabskem narečju ... Dobro torej, želim govoriti z onim izmed mojih tovarišev, ki se kliče za Pilouja. Ali je ta želja izpolnjiva?»

«Je.» Krvnik se obrne k steni, kjer je bila vdelana fonografska cev, in povzdig-

nje svoj glas, govori v cev počasi, zlognjob:

«Halo! ... Obsojenec želi govoriti z onim izmed svojih tovarišev, ki se kliče za Pilouja! ...»

Kovinski glas odgovori takoj iz cevi:

«Halo! Jaj!»

Sulzar se zopet obrne k jetniku in mu pravi s svojim običajnim globokim glasom:

«Medtem te privežem na stol in uredim elektrodi. Krinke ti za sedaj še ne nadenem, tako boš lahko govoril s Piloujem.»

Na stolec so bili na raznih mestih pritrjeni jermeni, s katerimi krvnik brzo priveže Sainclaira okrog čela, vratu, za roke, zapestja, okrog pasu, za kolena in okrog gležnjev na stolec.

Nyctalope je blede. Stisnjenih ustnih in srepnih oči, v katerih sije sila volje, da bi obvladal bolečino in sri nad požarom in njegovimi neposrednimi in posrednimi posledicami, da bi premagal strah pred strašno smrtjo, zre Sainclair navidez brezbrizno mimo krvnika v vrata, skozi katera mora po njegovem mnenju vstopiti Pilou ...

Minuta utone, še ena.

Vrata se odpro.

Na pragu stoji Grisyl in poleg nje polnag človek.

Kar se dogodi v naslednjih trenutkih v celici smrti, vse to švigne mimo osupnjega Sainclaira kakor sen, ki z bežno naglico hiti pred duševnimi očmi spečega človeka.

Izpuštili polnaga človeka, ki se onemogel zgrudi, skoči Grisyl na oder.

«Sulzar, razveži! ...» ukaže krvniku.

Krvnik je osupel in se ne gane.

«Razveži!», ponovi Grisyl, ki začne medtem že sama razvezovati vezl okrog zapestij, potem okrog gležnjev. «Razveži, Sulzar, jaz hočem m. Plačilo dobiš bogato. Sicer pa, mar nisi prisegel? Ukazujem ti, Sulzar!»

Modni salon damskih klobukov
Angela Pekolj
se je preselil
na Aleksandrovo cesto št. 12
(hiša Pokojninskega zavoda, poleg trdnje J. Matč)

Oposarjamo na
Zakon o oblasti in sreski samoupravi
ki se naruča pri
Tiskovni zadrugi v Ljubljani
tar velja s poštino vred
Din 6.50.

Ravnatelj
sprejme veliko industrijsko podjetje v Sloveniji.
Pogoji: večletna trgovska praksa v velikih industrijskih podjetjih, organizatorične zmožnosti, neoporečnost, starost ne čez 45 let, znanje jezikov, jugoslovanski državljan.
Primerne ponudbe z navedbo referenc, prepisi izpričeval, z označbo materialnih zahtev, naj se pošlje pod „Komerčni vodja“ na upravo lista „Jutro“.

Popolna razprodaja
damskih klobukov, slama kov, nakita, baržuna, svilne trakov, ovetk, pajčolana in modistovskega blaga po tvorniških cenah.
MINKA HORVAT, modistinja
Ljubljana, Stari trg št. 21.

Šivalne stroje
„EXCELLA“
z desetletnim jamstvom
najboljši izdelki | Za boljši in Nova leto
kupite najceneje | 10% popusta
J. GOREC
Pačača ljubljanske kreditne banke
LJUBLJANA.

Primarij dr. Minář
ordinira od dne 1. januarja 1924
na Kongresnem trgu 10 (Dverni trg 1)
Telefon 280 7109

LESNA INDUSTRIJA
Parna žaga z dvema polnojarmenikoma, krožnimi žagami, stroji za obdelovanje lesa prevzema vsako količino okroglega lesa za žaganje ali oblanje po najnižjih dnevni cenah.
Brez konkurence! | Brez konkurence!
Izvršnje vsa tesarska ter v to stroko spadajoča dela: strešne stole, mostove, verande, stolpe itd.
FRAN MARTINEC, mestni tesarski mojster
Ljubljana-Prule št. 8.
Parna žaga v Škofjelo pri Ljubljani tik kolodvora.

Šivalni stroji, dvokolesa, manjši motorji
in vse v to stroko spadajoče stvari morejo trgovci najceneje nabaviti samo pri firmi
S. AD. ENGL, Subotica
Na dobro: Jelatičeva ulica št. 8
Na dobole: Petrogradska ulica št. 8
TELEFON: 8-15. 6757

Velebanka
išče prvovrstnih uradnikov z dolgoletno popolno bančno prakso, verziranih v vseh bančnih poslih in sposobnih - za višja uradniška mesta -
Ponudbe, vsebujoče curriculum vitae, prepise izričeval, reference in zahteve na upravo „Jugoslav. Lloyd“, Zagreb, pod šifro „Velebanka 18“ 7112

ŠENTJANŠKI PREMOCI
vseh vrst, popolnoma čisto opran, nudi po originalni cenah premogovnika v celih vagonih pošiljkah
Prodajni urad šentjanškega premagokopja RND. JAK L, Ljubljana, Krekov trg 10.

Anton Lapajne
ravnatelj obratov Goričane in Medvode
Združenih papirnic
v sredo dne 2. januarja 1924. preminul.
Pogreb blagopokojnika bo v petek dne 4. januarja 1924. ob 1/2 4. uri popoldne iz mrtvaške veže državne javne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.
Zasluznemu, zvestemu in vestnemu sotrudniku ohranimo trajno časten spomin.
V Ljubljani, dne 2. januarja 1924.
Upravni svet in ravnateljstvo
Združenih papirnic Vevče, Goričane in Medvode, d. d. v Ljubljani.

Volnene pletenine
pod tovarniško ceno razprodaja dokler traja zaloga 7109
„TEKSTIL“, družba z o. z., Zgoše, postaja Lesce.

Pridobitne sloje opozarjamo na
Opšto carinsko tarifo
ki sta jo priredila
dr. Franjo Gospodnetić, inšpektor gen. direkcije carine, in dr. Konrad Šmid, načelnik gen. direkcije carine.
Knjiga, ki obsega 540 velikih strani in ki velja vezana Din 330—, s poštino Din 338— se naruča pri
Tiskovni zadrugi v Ljubljani
Prešernova ulica 54.

Pristni vinski destilat
COGNAC MEDICINAL
Parna veležganiarna ROBERT DIEHL, Celje (Slovenija).

Naznanilo.
Vljudo naznanim, da do preselitve v novi lokal, Šelenburgovo ulico 1, sprejemam vsa naročila (evije po meri in popravila vsake vrste, akoravno čevlji ni kupljeni ali izdelani pri meni, v provizoričnih prostorih Polanskem nasipu 40, II. nadstropje (sta cukrarna), kjer se nahajam z delavico in zalogo čevljev)
Franc Szantni
specialist za ortopedična in mišna obuvanja in trgovca s čevlji
LJUBLJANA